

Iz sveta tišine

Naš košarkarski as na svetovnem prvenstvu v košarki

Maša Gruden na svetovnem izboru v Pragi

Slovenska ženska reprezentanca v odbojki na mivki prvič na evropskem prvenstvu

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je septembrska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. Prejšnja, obsežnejša številka je bila počitniško obarvana, tokratno pozornost pa posvečamo aktualnim dogodkom iz sveta gluhih in naglušnih. Želeli bi vas prav tako povabiti na našo prenovljeno spletno stran: www.zveza-gns.si, kjer redno objavljamo aktualne novice, in na naš Facebook kanal: www.facebook.com/SpletnaTV. V tej številki si lahko poleg rednih rubrik preberete tudi reportažo z evropskega prvenstva v odbojki na mivki. Želimo vam prijetno branje.

Če bi želeli tudi sami napisati prispevek, ste pri srčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s pripisom 'za IST'.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek ter naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

V uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Uredništvo

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 SPLETNA STRAN: www.zveza-gns.si UREDNIK: Adem Jahjefendič, urednistvo.ist@zveza-gns.si UREDNIŠKI ODBOR: Franci Mulej, Boris Horvat, Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš LEKTORICA: Anita Jurič OBLIKOVANJE: Matjaž Plut TISK: Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov. **Fotografija na naslovnici:** Miha Zupan; Suzana Demir, Maša Gruden, miss gluhih 2014, Jelka Verk; Slovenska ženska reprezentanca v odbojki na mivki **Foto:** arhiv ZDGNS

WORLD FEDERATION OF THE DEAF

September je čas, ko gluhi praznujejo svoj praznik, saj je Svetovna zveza gluhih leta 1959 razglasila mednarodni dan gluhih. Ena najpomembnejših nalog omenjene zveze je gluhim zagotoviti upoštevanje človekovih pravic po vsem svetu na vseh področjih življenja. Človekove pravice so univerzalne in pripadajo vsem, ne glede na spol, nacionalno ali etnično pripadnost, barvo kože, vero, jezik, status invalidnosti ali gluhotu. Tako so gluhi na enaki osnovi kot vsi ostali upravičeni do civilnih, političnih, socialnih, ekonomskih in kulturnih pravic.

Na žalost pa so pravice gluhih pogosto spregledane, zlasti v državah v razvoju. Družbeni predsodki in ovire preprečujejo, da bi uživali vse človekove pravice, glavni oviri pa sta pomanjkanje priznanja, sprejemanja in uporabe znakovnega jezika na vseh področjih življenja ter pomanjkanje spoštovanja kulturne in jezikovne identitete gluhih.

Večina gluhih ljudi v državah v razvoju ni deležna nikakršnega izobraževanja in okrog 80 odstotkov od 70 milijonov gluhih po vsem svetu nima dostopa do njega. Le manj kot dva odstotka jih ima možnost izobraževanja v znakovnem jeziku. Položaj gluhih žensk in otrok je še slabši. Zato razvoj in priznavanje znakovnega jezika gluhim zagotavljata enake možnosti za vključevanje v družbo.

Kot že omenjeno ima manj kot dva odstotka gluhih ljudi možnost izobraževanja v znakovnem jeziku, v Sloveniji pa kljub zakonu gluhi te pravice še vedno niso deležni. Sprašujem se, zakaj država invalidov ne spodbuja in jim ne omogoča enakopravnega položaja v družbi, temveč še peščico, ki si želi boljše prihodnosti in izobrazbe, potiska na socialno dno. Zanima me tudi, ali gluhi res niso vredni dostojnega življenja, izobrazbe in enakosti v družbi. Vsi govorijo le še o finančni krizi, zelo malo pa se nas zaveda, da smo globoko zabredli tudi v krizo vrednot.

Svetovna zveza gluhih je za letošnji september določila mednarodni teden gluhih, ki se začne v ponedeljek, 22. septembra, in zaključi v nedeljo, 28. septembra. Tema letošnjega tedna je krepitev raznolikosti človeštva. Kljub temu da veliko pozornosti posvečamo 14. novembru, prvemu dnevu slovenskega znakovnega jezika, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije zbrala in na enem mestu objavila vse dogodke, ki so in bodo potekali po Sloveniji, ter seznanila vse medije in javne inštitucije o pravicah in potrebah gluhih in naglušnih. V vikendu omenjenega tedna načrtujemo posebno kampanjo in morda še kakšno aktivnost, s katero bi prodrli v javnost in opozorili na mednarodni teden gluhih.

S sekretarjeve mize

Alpinisti morajo na svoji poti na vršace postaviti bazni tabor in nato še številne manjše tabore. Čeprav je njihov končni cilj vrh, morajo naprej doseči vmesne cilje. Tako je tudi pri delu na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Naš končni cilj je izboljšanje kvalitete življenja gluhih in naglušnih ljudi v Sloveniji in za doseg tega cilja je potrebno veliko vmesnih taborov, ki jih moramo prav tako doseči in na njih graditi nadaljnjo pot.

Potrjen Nacionalni program za jezikovno politiko, v obravnavi Akcijski načrt za jezikovno opremljenost in Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

Aktivno sodelujemo z Zavodom Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, pripravljamo pripombe načrtov in programov ter sestankujemo in pojasnjujemo pomen znakovnega jezika in nujnost skrbi države za ta uradni jezik v Republiki Sloveniji.

Kretnja

Delo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na področju zakonodaje v obdobju 2005–2014

Pripravili smo obširen pregled dela, aktivnosti in tudi rezultatov na področju zakonodaje za gluhe in naglušne od leta 2005. Skupaj smo aktivno sodelovali, pripravljali in lobirali na različnih nivojih pri več kot 100 predpisih. Ker je področje zakonodaje zelo pomembno, je pripravljen tudi načrt dela za naprej. Prioritete bodo določili uporabniki oziroma Uradni odbor Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Izvedbeni načrt Nacionalnega programa športa

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je pozvalo k pregledu in podaji pripomb

na osnutek dokumenta. S predlogi smo želeli predvsem izpostaviti šport invalidov in njegov enakovreden status v primerjavi z drugimi vrhunskimi športi.

Gluhi športniki

Izvedbeni načrt Nacionalnega programa socialnega varstva za obdobje 2014–2016

Že dlje časa je odprt izvedbeni načrt, kamor lahko podajamo pripombe in predloge. S konstituiranjem nove vlade in ministrstev se bo sprejel tudi ta načrt. Pozorno ga je treba spremljati, saj so pravice gluhih in naglušnih povezane tudi s splošnimi pravicami.

Seznam storitev e-uprave s pomočjo tolmača

Na spletnih straneh Državnega portala Republike Slovenije gluhi prek e-uprave lahko s pomočjo znakovnega jezika dostopajo do številnih koristnih informacij s področja družine, osebne stanja, izobraževanja, zaposlitve, zdravja, socialnega varstva, pokojnin, okolja in družbe. Vseh 30 pravic je s tolmačem obrazloženih, prav tako pa so podane informacije, kako do teh storitev priti in kakšni so postopki. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je na vsa ministrstva že naslovila vlogo, naj nabor teh pravic, prilagojenih v znakovni jezik, razširijo.

Spletne storitve morajo biti dostopne vsem

Internet kot interaktivni medij in sredstvo izobraževanja, povezovanja ljudi, zabave in osveščenoosti je v vsakdanjem življenju zelo potreben, če že ne nujen. Vzporedno s tem dejstvom pa bi morali vsi ljudje imeti dostop do njega, torej tudi razne ciljne skupine, kot so invalidi, in nenazadnje starajoče se prebivalstvo. Problem pa se pojavi, ker vse evropske države ne izpolnjujejo mednarodnih standardov o dostopnosti medmrežja in tako je veliko ljudem otežen ali celo onemogočen dostop do informacij in spletnih storitev.

Člani Odbora za notranji trg Evropskega parlamenta na tem področju želijo narediti premik. Zahtevo po dostopnosti spletnih strani bodo usmerili na vse spletne strani, ne le na 12 kategorij, ki jih je

določila Evropska komisija. Poleg tega se zavzemajo, da bi tudi spletne storitve, dostopne prek pametnih telefonov in tablic, izpolnjevale zahteve po dostopnosti. Tako bi po zakonodaji morale biti vse nove spletne strani skladne s pravili o dostopnosti od začetka leta 2015, vsa vsebina pa bi morala izpolnjevati zahteve od začetka leta 2017 naprej.

Zbir pravic gluhih in naglušnih, prirejenih v slovenski znakovni jezik

Ravno na podlagi številnih dopisov, sestankov in pritiskov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na vsa ministrstva je Finančna uprava Republike Slovenije pristopila k pripravi zbira pravic gluhih in naglušnih, prirejenih v slovenski znakovni jezik. Veseli nas dejstvo, da so močno razširili nabor teh pravic, in prepričani smo, da je to velik korak naprej k dostopnosti vsebin javne uprave v znakovni jezik.

Vključitev podnapisov in tolmačenj radiotelevizijskih vsebin

Mednarodna organizacija naglušnih, Svetovna zveza gluhih ter Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije so pozvale vsa ministrstva, Vlado Republike Slovenije, Državni zbor in poslance Državnega zbora ter javne ustanove s področja radiotelevizijskih vsebin, naj z vključitvijo podnapisov in tolmačenj vsebin v znakovni jezik vsem gluhim in naglušnim omogočijo dostop do radiotelevizijskih vsebin in tudi vseh drugih javnih informacij. Dostop do informacij je bistvenega pomena za enakovredno vključevanje v družbeno življenje in politično soodločanje.

Državnozborske volitve nedostopne gluhim in naglušnim

Zaradi nedostopnosti informacij pri samih objavah volitev smo se takoj obrnili na RTV Slovenija in ostale javne ustanove. Z RTV Slovenija smo imeli kar nekaj sestankov, sedaj pa še čakamo na sestanek z varuhinjo človekovih pravic in predstavniki Državne volilne komisije. Zadeva zagotovo ne bo šla v pozabo, čeprav vse te javne ustanove rade zavlačujejo in ne ukrepajo pravočasno.

Ljubljanski potniški promet za vse – Evropski teden mobilnosti 2014

Ljubljanski potniški promet je izdelal identifikacijske kartice, ki omogočajo, da voznik in potnik lažje in hitreje komunicirata. Prepoznati potnika, ki je invalid, je v kratkem času, ki ga ima voznik ali kontrolor na voljo, zelo težko. Zato svetujejo, da se invalidna oseba vozniku predstavi sama z lično izdelano identifikacijsko kartico. Kartica se uvaja v času Evropskega tedna mobilnosti. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je z lokalnima dru-

štvoma gluhih in naglušnih aktivno sodelovala in podprla omenjeno storitev. Ljubljanski potniški promet je uvedel tudi posebno storitev, in sicer »prevoz na klic«, s katero lahko invalid vnaprej javi svojo prisotnost na avtobusu in tako voznika posebej opozori. Več informacij o tem je objavljenih na spletni strani Ljubljanskega potniškega prometa.

IDENTIFIKACIJSKA KARTICA ZA "GLUHE IN NAGLUŠNE"

POTUJEM

A ↑

B

C ↓

KONTAKT _____

NASLOV _____

Zapelji se na www.lpp.si

Zakaj je identifikacijska kartica pomembna?

Da bi voznik in so-potnik osebo s posebno potrebo hitreje prepoznala in ustrezneje ter učinkoviteje z njo komunicirala.

 Tvoje si na www.lpp.si

 Mestna občina Ljubljana

Telekom Slovenije – Paket Gluhi plus

Na pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je Telekom po daljšem razmisleku in številnih sestankih uvedel nov paket za gluhe, ki omogoča cenejšo uporabo predvsem prenosa podatkov. S takimi aktivnostmi se trudimo zagotoviti večjo uporabo mobilnih storitev, predvsem pa uporabo spletnih strani in informacij, prilagojenih v znakovni jezik.

Tednik v znakovnem jeziku

Uspeli smo se dogovoriti, da bo na RTV Slovenija poleg najbolj gledanih informativnih oddaj, kot so Poročila, Utrip in Zrcalo tedna, v znakovni jezik preveden še Tednik. Na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije si te številne oddaje, prirejene v znakovni jezik, lahko ogledate. S temi aktivnostmi smo zagotovo približali dostopnost najbolj ključnih informacij našim uporabnikom. Situacija še zdaleč ni idealna, je pa zagotovo veliko boljše kot doslej.

Spletna stran Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije (www.zveza-gns.si) uporabnikom še bolj dostopna in prijazna

Vabimo vas, da si ogledate novosti na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije – pod zavijki lahko najdete številne pomembne informacije; od zakonodaje do različnih posebnih socialnih programov. Poleg tega so prenovljeni programi za

Prenovljena spletna stran Zveze

ohranjevanje zdravja, tehnični pripomočki, slovar, koledar dogodkov in stvari, ki so aktualne oziroma izpostavljene. Seveda pa najbolj gledani ostajajo prispevki na Spletni TV.

Miss in mister deaf world 2014

Slovenska predstavnica na tej prireditvi je bila miss gluhih Slovenije Maša Gruden. Sicer ni osvojila nobenega naziva, vendar je dostojno in ponosno predstavljala Slovenijo. Tekmovalke in tekmovalci so se predstavili v elegantnih oblačilih, kopalkah, na koncu pa še v talent showu. Čestitamo Maši za njeno sodelovanje!

Maša Gruden, miss gluhih 2014 Foto: Bojan Tavčar

Pravilnik o tehničnih pripomočkih

Kljub poletnim mesecem smo sodelovali pri pripravi končnega besedila pravilnika s seznamom. Po zagotovilih Ministrstva za delo, družino, enake možnosti in socialne zadeve bo minister pravilnik podpisal septembra, takoj ko se zaključi medresorsko usklajevanje.

Javna vodstva v Narodni galeriji v Ljubljani tudi v slovenskem znakovnem jeziku

Narodna galerija je svoje storitve približala gluhim in naglušnim. Vstop na vodstva je prost ter omogočen tudi v slovenskem znakovnem jeziku. Imajo tudi nekaj frekvenčno moduliranih radijskih sistemov (FM-sistemov), če se jih udeležijo naglušne osebe. Pohvale vredno in vabimo vse, da jih obiščete!

Zaključne priprave dveh ekip za evropsko prvenstvo gluhih v odbojki na mivki

Dekleta Simona, Maja, Valerija in Nina so poleti trdo trenirale. Pripravljajo se na odhod na evropsko prvenstvo v odbojki na mivki. Na srečo ni nobenih poškodb, počutijo se dobro in želimo jim veliko uspeha, predvsem pa dobre igre. Rezultate in novice z evropskega prvenstva si boste lahko ogledali na spletni strani zveze in na socialnem omrežju.

Reprezentanca v odbojki

Svetovno prvenstvo v košarki 2014 v Španiji tudi gluho obarvano

Trener slovenske reprezentance je v reprezentanco vpoklical tudi gluhega Miha Zupana. Gre za veliko priznanje Mihu, predvsem pa za njegov neumorni trud in dokaz, da kljub izgubi sluha zmore opravljati vse naloge kot ostali reprezentanti. To je svetovni fenomen in redkost: gluhi športnik, ki tekmuje na najvišji ravni med neinvalidi. Prvenstvo bo potekalo avgusta in septembra. Njegovo pot v pripravljalnem obdobju smo spremljali tudi z našimi mediji in vse si lahko ogledate na naši spletni strani. Zagotovo je Miha velik ambasador gluhotote (znakovnega jezika, slušnega aparata ...) in želimo mu vse najboljše. V času svetovnega prvenstva bo praznoval tudi osebni praznik, zato mu čestitamo tudi za rojstni dan. Naj ga obarva z dobro uvrstitvijo reprezentance in dobro igro!

Miha Zupan

Kljub običajno mirnim poletnim mesecem smo bili zelo delavni in aktivni. S polnimi jadrmi smo vstopili v september in zagotovo nas časa zelo pestro leto!

Matjaž Juhart

Spletne storitve morajo biti dostopne vsem

Vsa spletišča organov javnega sektorja in osnovne spletne storitve morajo biti dostopne vsem državljanom. Odbor za notranji trg Evropskega parlamenta je sprejel ambiciozna dopolnila predloga Direktive o dostopnosti spletišč organov javnega sektorja, ki bo omogočila, da bo več kot 100 milijonov državljanov s težavami pri dostopu do spletišč lahko prišlo v stik z informacijami in uporabljalo spletne storitve, kot je e-dohodnina.

Internet spodbuja večjo vključenost ljudi na vseh področjih življenja in delovanja. Vse več vsebin in storitev je dostopnih prek spleta, ne le zaradi stroškovne učinkovitosti, ampak tudi zaradi novih poslovnih modelov in spremenjenega načina življenja. Zato je zelo pomembno, da dostop omogočimo vsem prebivalcem – poskrbeti moramo za vključenost ne le invalidov, temveč tudi vse bolj starajočega se prebivalstva.

V letu 2012 je bilo v Evropski uniji preko 380 tisoč spletnih strani, ki so ponujale storitve e-uprave, in preko 761 tisoč spletnih strani organov javnega sektorja. In njihovo število se hitro povečuje. Le tretjina teh spletnih strani pa izpolnjuje mednarodne standarde o spletni dostopnosti. Veliko držav članic Evropske unije je že sprejelo zakonodajo ali druge ukrepe za zagotavljanje dostopnosti spletnih strani, a razlike med zakoni in ukrepi so precejšnje. Manjše število držav, med njimi tudi Slovenija, tovrstnih ukrepov še ni sprejelo, zato je dostopnost spletnih strani v teh državah bistveno slabša in velikemu številu državljanov je dostop do informacij in spletnih storitev otežen ali onemogočen.

Dostopne naj bodo vse spletne strani

Člani Odbora za notranji trg Evropskega parlamenta so izrazili odločno namero, da se zahtevo po dostopnosti spletnih strani usmeri na vse spletne strani in ne le na 12 kategorij, ki jih je določila Evropska komisija. Prav tako želijo zahteve razširiti na zasebne spletne strani, ki izvajajo javna pooblastila, kot so preskrba s plinom, električno energijo in vodo, transport, otroško varstvo in zdravstvo. Veljavnost teh zahtev pa države članice lahko omejijo za mikropodjetja (podjetja z manj kot 10 zaposlenimi). Člani odbora so se zavzeli še, da bi tudi vsebina spletnih strani, dostopnih prek mobilnih naprav, morala izpolnjevati zahteve po dostopnosti.

Vse nove spletne strani bi morale biti skladne s pravili o dostopnosti od začetka leta 2015, vsa vsebina

pa bi morala izpolnjevati zahteve od začetka leta 2017 naprej. Države bi morale vzpostaviti poseben organ, ki bi izvajal nadzor in skrbel za dosledno izpolnjevanje zahtev o dostopnosti, prav tako pa bi morale zagotoviti mehanizem za reševanje pritožb v zvezi z dostopnostjo spletnih strani in storitev.

Odpraviti je treba zastoj pri sprejemanju Direktive o dostopnosti spletišč organov javnega sektorja

Za splošno dostopnost spletnih strani in storitev se že skoraj dve leti zavzema tudi Svet za elektronske komunikacije. Svet je aktiven še na drugih področjih, kjer se invalidi srečujejo z ovirami pri informacijski in komunikacijski tehnologiji in sistemih, vključno z internetom. Predlagal je večje zakonsko varstvo invalidov v Zakonu o elektronskih komunikacijah ter pripravil predloge sprememb podzakonskih predpisov o ukrepih pri dostopu invalidov do elektronskih in komunikacijskih storitev in opreme. Posebno pozornost je posvetil oviram pri dostopu do avdiovizualnih storitev.

Omenjeni svet je pripravil priporočila v zvezi z dostopnostjo spletnih strani in dokumentov, ki pa se brez ustreznih zakonskih podlag le počasi uveljavljajo. Izrazil je globoko razočaranje, ker pri sprejemanju Direktive o dostopnosti spletišč organov javnega sektorja v zadnjem letu ni bilo vidnega napredka.

Direktiva je za invalide pomemben zakonodajni dokument, saj predstavlja prvi odločnejši korak k odstranjevanju ovir za dostop invalidov do spletnih strani na evropski ravni. Medtem ko je Evropski parlament že izoblikoval stališče, ki ga bo sprejel predvidoma na plenarnem zasedanju v začetku prihodnjega leta, Evropski svet že vse od irskega predsedstva odlaša z odločitvijo o tej pomembni direktivi.

Nekatere države članice so izrazile zadržke, ker se direktiva sklicuje na še ne sprejeti evropski standard EN (Pooblastilo Evropske komisije 376). Vkolikor pa enakovredni evropski standard še ne bi bil sprejet, predvideva uporabo mednarodnega standarda ISO/IEC 40500/2012, (člen 5.3), zato to ne bi smel biti razlog za zamudo pri njenem sprejemanju. Zaradi tovrstnih zapletov so nekatere države članice izrazile pomisleke glede smiselnosti evropskih standardov, če obstajajo enakovredni mednarodni standardi.

Zamuda pri sprejemanju direktive je toliko bolj vprašljiva, ker je 23 od 28 članic Evropske unije že sprejelo nacionalno zakonodajo o dostopnosti spletnih strani. Nekatere so ta dostop razširile tudi na druge produkte in storitve informacijsko-komunika-

cijske tehnologije, podobno kot določa Pooblastilo 376. Evropski standard bo pri tem sledil pravilom, zapisanim v Uredbi (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji, kar pomeni, da bo ob upoštevanju tehničnih zahtev evropskega standarda lastnik spletne strani lažje dokazal skladnost z evropsko zakonodajo. Posledično se bodo ovire odpravile, poenotil se bo trg razvijalcev spletnih strani in tako se bodo zmanjšali tudi stroški zanje in za javne naročnike.

Poziv ministru

Svet za elektronske komunikacije je pozval ministra za izobraževanje, znanost in šport dr. Jerneja

Pikala, da podpre njegova prizadevanja za uresničevanju pravic invalidov pri dostopu do informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Sprejem direktive o dostopnosti spletišč organov javnega sektorja bo prinesel koristi ne le invalidom, ampak tudi vse večjemu številu starejših prebivalcev in ljudem s slabšimi informacijskimi veščinami. Omogočil jim bo večjo vključenost v družbo in lažjo zaposljivost. Za zakonsko ureditev teh pravic je pomembno, da se obravnava direktive čim prej uvrsti na dnevni red Sveta za promet, telekomunikacije in energijo.

Vir: Evropski parlament, Svet za elektronske komunikacije Republike Slovenije

Sporočilo za medije

Mednarodna organizacija naglušnih, Svetovna zveza gluhih in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije pozivajo vse nacionalne vlade, naj z vključitvijo podnapisov zagotovijo naglušnim ljudem po vsem svetu dostop do radiotelevizijskih vsebin ter gluhim ljudem tolmačenje vsebin v znakovni jezik.

Po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije ima med 360 in 570 milijoni ljudi po vsem svetu težjo okvaro sluha, zaradi česar se soočajo z omejenim dostopom do nekaterih medijskih vsebin. Te težave se pogosto odpravijo s tehnologijo, na primer s pomočjo radiotelevizijskih podnapisov in tolmačenja.

Radiotelevizijski mediji so v dinamičnem digitalnem svetu nenehno prisotni. Njihov namen je lahko zabava, obveščanje ali izobraževanje. Da bo gluhim in naglušnim otrokom ter odraslim zagotovljen enakopraven dostop do teh stalno razvijajočih se in vse pomembnejših komunikacijskih sredstev, je ključno zagotoviti podnapise in tolmačenje.

Med zadnjimi igrami Commonwealtha (britanske skupnosti narodov) na Škotskem je bil za vse navzoče in udeležence omogočen dostop do vsebin s pomočjo podnapisov v realnem času in pri televizijskem prenosu.

Vendar pa ta dostop v tolikšni meri ni bil zagotovljen v vseh državah. Na Novi Zelandiji, na primer, gluhi ali naglušni ljudje niso mogli slediti podnaslovljenemu radiotelevizijskemu prenosu iger, ker ga radiotelevizijska hiša NEW ZEALAND SKY TV ni omogočila. Novozelandska vlada kljub mnogim prošnjam še ni sprejela zakonodaje, po kateri bi morale radiotelevizijske hiše take podnapise omogočati. Raziskave pa so dokončno pokazale, da do-

kler zakonodaja ni sprejeta, radiotelevizijske hiše ne bodo ponudile večje količine podnaslovljenih vsebin na nobenem mediju, bodisi pri televizijskem prenosu bodisi na spletu.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije poziva Vlado Republike Slovenije ter vse javne inštitucije ter ponudnike radiotelevizijskih vsebin, da zagotovijo nemoteno in sprotno informiranje gluhih in naglušnih oseb. Te osebe pa za nemoteno spremljanje televizijskih oddaj nujno potrebujejo podnaslavljanje vseh vsebin na televizijskih zaslonih. Gluhi brez tolmačenja v slovenski znakovni jezik ne morejo spremljati televizijske slike in je slika na ekranu zanje taka kot slika brez zvoka. Zadnja večja kršitev človekovih pravic in gledalcev javne televizije RTV Slovenija se je zgodila ob spremljanju volitev v Državni zbor in v Evropski parlament. In trenutno nimamo nobenih zagotovil, da bo javna televizija prilagodila vsebine tudi gluhim in naglušnim državljanom in volivcem v Republiki Sloveniji.

Kot predsedniki Mednarodne organizacije naglušnih, Svetovne zveze gluhih in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je reprezentativna invalidska organizacija v Republiki Sloveniji, menimo, da je to nazoren primer diskriminacije, ki se ne sme nadaljevati. Pozivamo Vlado Republike Slovenije in vse javne inštitucije, naj spoštujejo obstoječo zakonodajo in vpeljejo vse potrebne akte, ki bodo zagotavljali dostop do radiotelevizijskih vsebin z vključitvijo podnapisov in tolmačenj za gluhe in naglušne ljudi pri vseh medijih, bodisi na televiziji bodisi na spletu.

Collin Allen, predsednik Svetovne zveze gluhih

Ruth Warrick, predsednica Mednarodne organizacije naglušnih

Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Predstavitve Društva gluhih in naglušnih Pomurja na občinskem prazniku v Ljutomeru

Dogodek iz tedna občinskega praznika v občini Ljutomer. Naše društvo namreč zavzema gluhe in naglušne tudi iz te občine.

Četrtega avgusta v Ljutomeru, na dan predstavitve društev, smo se predstavili tudi mi, in sicer s tehničnimi pripomočki in prospekti slušnih pripomočkov. Stojnico smo popestrili z izdelki iz delavnic naših članic. Obiskovalci so si našo stojnico z zanimanjem ogledovali in nas povprašali o društvu, pripomočkih ter razstavljenih ročnih izdelkih. Iz teh vprašanj smo razbrali, da so mnogi, predvsem starejši ljudje slabo ozaveščeni o gluhoti in naglušnosti. Veliko jih vdano zamahne z roko, češ da se jim ne splača več ubadati z naglušnostjo in da so za to prestari, pa jo raje skrivajo, ali pa ne vedo, kam se obrniti za nasvet.

Mene je neka obiskovalka vprašala, kje imamo sedež »gluhonemih«. Sama je tudi nosila slušni aparat. Bila sem ogorčena nad takšnim izrazom, saj ga že toliko let ne izgovarjamo več. Razložila sem ji, da društvo gluhonemih v Sloveniji ne obstaja več in da tega izraza ne uporabljamo, da pa je dobrodošla na našem društvu, kjer ji bomo z veseljem vse predstavili in ji podali potrebne informacije. Predsednik Jakopina je nato kratko in jedrnat

predstavil naše društvo, povedal, kaj imamo na stojnici in o čem želimo ozavestiti javnost. Mnogi so z zanimanjem opazovali našo tolmačico Mirano, kako je prevajala v znakovni jezik.

Poleg nas so se predstavila tudi druga društva invalidov in razna kulturna društva. Z zanimanjem smo si ogledali izdelke drugih predstavnikov in pridobili veliko informacij. Gospa županja občine Ljutomer, magistra. Olga Karba, je vsem društvom podelila pohvale. Večer je bil popestren s prijetno glasbo v živo in plesom.

Dragica Bračič

Predstavniki društev s priznanji

Izdelovanje lesenih maket

Dolgoletni član celjskega društva Rado Ambrož iz Žalca se že vrsto let ljubiteljsko ukvarja z izdelavo različnih lesenih maket. Iz lesa izdeluje kozolce, za Savinjsko dolino značilno orodje za pobiranje hmelja in hmeljarski škaf, ki je predstavljal merilo za plačilo pri obiranju hmelja.

Med člani je poznan kot iluzionist (»čarovnik«), saj jih je večkrat zabaval s svojimi posrečenimi čarovniškimi triki. V Celju je organiziral modelarsko delavnico, kjer so izdelovali različne modele ladji, letal in maket. Izdelki, narejeni na modelarski delavnici, so bili predstavljeni tudi na tekmovanjih modelarjev, kjer so dosegali lepe rezultate.

Veliko se je udeleževal tudi različnih razstav. Trenutno izdeluje makete Aljaževega stolpa in okrasne zabojčke iz furnirja.

Adem Jahjefendić

Orodje in hmeljarski škaf

Fotografski extempore v Novi Gorici

Prejela sem zanimivo vabilo na fotografski extempore, ki ga je organiziral zavod AŽ-MURK – Zavod za razvoj kulturnih dejavnosti ranljivih skupin. Extempore je potekal v Novi Gorici in njeni okolici v soboto in nedeljo, 24. in 25. maja. Gre za obliko natečaja, kjer morajo vse fotografije nastati in biti oddane v določenem času, to je času extempora, in na predvidenem področju. Na koncu strokovna komisija fotografije oceni in najboljše nagradi. To pomeni, da imajo vsi fotografi enake pogoje za sodelovanje, seveda pa je odvisno od posameznika, kaj bo ujel v objektiv.

Z Meto se nama je extempore zdel velik izziv, saj je bil razpisan tako za profesionalne kot za ljubiteljske fotografe, zato sva se odločili, da se bova preizkusili. Obe namreč zelo radi fotografirava. Zanimive so bile tudi razpisane teme, in sicer prva tema »prosto«, druga tema »narava v mestu/mesto v naravi«, tretja pa »selfie z brisačo«. Tretjo je

Nagrajena fotografija Marjane Rejec

Nagrajena fotografija Vladana Vukajloviča

bilo treba posneti z mobilnim telefonom in je bila posvečena priznanemu angleškemu pisatelju Douglasu Adamsu, saj 25. maja njegovi privrženci praznujejo mednarodni dan brisače. Počastijo ga tako, da ves dan okoli vratu nosijo brisačo.

Tisto soboto sva se z Meto odpravili v Novo Gorico. Pričakala sta nas organizator, predstavnik zavoda Ažmurk, in tolmačka. Obrazložila sta nam, kakšna so pravila. Ko nama je bilo vse jasno, sva se odpravili na fotografski potep. Šli sva proti Solkanu, k reki Soči in po mestu Nova Gorica. Vreme je bilo res naklonjeno fotografiranju. Posneti dobro fotografijo namreč še zdaleč ni tako enostavno, kot mogoče zgleda. Ko enkrat obvladaš fotoaparata, moraš obvladati tudi motiv. Dobra fotografija je rezultat težkega in vztrajnega dela.

Vrnili sva se s fotoaparatom, polnim slik, in organizator Sandi Grum je fotografije komentiral ter nama povedal, kakšne napake delava. Z njim sva se odlično sporazumeli, saj tudi sam obvlada krettno. Dal nama je tudi nekaj napotkov, ki jih bova zagotovo upoštevali. Skupaj smo izbrali najine najboljše fotografije, ki so se potem potegovala za

nagrade. Najboljše fotografije so bile kasneje tudi razstavljene na razstavi v Novi Gorici. V nedeljo se je extempora udeležil še Vladan, tako da smo bili gluhi kar številno zastopani. Nismo se obremenjevali z nagradami, pač pa nam je veliko pomenila izkušnja, ki smo jo s sodelovanjem dobili.

Čestitamo!

V Društvu gluhih in naglušnih Severne Primorske čestitamo našim članom Meti, Marjani in Vladanu za uspešno fotografiranje! Fotografije omenjenih fotografov smo lahko občudovali na razstavi v avli Mestne občine Nova Gorica, še posebej pa grejo čestitke Marjani in Vladanu za osvojene nagrade, in sicer:

Kategorija »Narava v mestu/mesto v naravi«

- 1. mesto:** Marjana Rejec
3. mesto: Vladan Vukajlovič

Kategorija »Prosto«

- 2. mesto:** Vladan Vukajlovič

Porodila se nama je tudi ideja, da bi podoben extempore organizirali za gluhe in naglušne. Vemo, da je med nami veliko dobrih amaterskih in tudi profesionalnih fotografov.

Marjana Rejec

Razstava v avli Mestne občine Nova Gorica

Dnevni center Društva gluhih in naglušnih Ljubljana v avgustu

Na žalost je bilo vreme precej slabo, veliko je deževalo. Kadar pa so bili dnevi suhi, smo jih z različnimi aktivnostmi skušali čim bolj izkoristiti. Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani smo obiskali zelo poučno razstavo »Možgani – zgodba od znotraj« in razne druge muzeje ter se sprehodili od Tivolija do Rožnika. Urejali smo tudi vrt in zelenjavo z njega uporabili za kuhanje na kuharskem tečaju. Izvedli smo še ustvarjalno delavnico izdelovanja voščilnic za rojstni dan. Uredili smo travnik za balinanje, saj v čast 83. obletnici ustanovitve Društva gluhih in naglušnih Ljubljana pripravljamo mednarodni turnir v balinanju.

Ob koncu meseca smo se s starejšimi gluhih in naglušnih člani odpravili na izlet z ladjico po Ljubljani. Imeli smo srečo z vremenom, tako da smo na ladjici z imenom Lea preživeli čudovite trenutke. Ogledali smo si staro Ljubljano, Tromostovje, Zmajski most, Mesarski most in tako naprej. Ko smo prispeli nazaj, smo bili že pošteno lačni. V mestu je bila odprta kuhinja, kjer so ponujali različne jedi – arabske, italijanske, kitajske, ruske in še mnoge druge. Z veseljem smo te specialitete pokusili.

Lada Lištvanova

Skupinsko slikanje v Parku Tivoli

Z ladjico po Ljubljani

Potep po Koroški

Člani južnoprimorskega društva gluhih in naglušnih smo se z namenom, da si ogledamo Minimundus, po slovensko Svet v malem, odpravili v Celovec.

Tam je na ogled več kot 160 skulptur svetovne kulturne dediščine: od časa egipčanskih faraonov pa vse do danes, od Hagije Sofije v Istanbulu v Turčiji in Tadža Mahala v indijski Agri do slovenske Narodne in univerzitetne knjižnice, pa še bi lahko našteval. Prelepo je videti, še lepše doživeti. Ker smo invalidska organizacija, imamo vstopnino prosto, vendar bi za podroben ogled potrebovali celo popoldne. Se mi je pa zdelo lepo, da so razlage tudi v slovenščini.

Samo mesto Celovec je kot vsako mesto z ulicami, hišami in za moj žep nedostopnimi trgovinami. Pred leti sem si ga že ogledal, zato nisem šel z ostalimi na sprehod, temveč sem ostal na glavnem trgu, kjer imajo v bron ulitega dolgega zmaja.

Celovski zmaj

V bližini Celovca si je mogoče ogledati Cerkev Gospe Svete, ki jo krasijo glavni oltar iz leta 1714, rimski reliefi in nagrobniki iz 16. in 17. stoletja, ponaša se z največjim koroškim zvonom iz 17. stoletja, obzidje tabora pa izhaja iz 15. stoletja. Cerkev je bila sedež karantanskega pokrajinskega škofa in izhodišče za pokristjanjevanje Slovanov. V njeni bližini sredi Gosposvetskega polja pa stoji vojvodski prestol, na katerem je novoustoličeni knez svojim podanikom podeljeval fevde. Vojvodski prestol je sestavljen iz antičnih spolij (spojitveni kamen), ki so jih prinesli iz ruševin antičnega Virumna.

Iz Celovca smo pot nadaljevali okoli Vrbskega jezera. Vanj se na zahodni strani vliva tudi reka Zilja. Prebivalci Ziljske doline jo domala po božje častijo, kot Primorci častimo reko Sočo. Saj je že Simon Gregorčič napisal »Krasná si, bistra hči planin!«

Ziljani pa še vedno pojejo starodavno ljudsko pesem:

*Tam, kjer teče bistra Zilja,
se po dolini lepo zliva,
tam mi zibka tekla je,
tega kraja jaz pozabim ne.
Hojla drija, drija drom!
Hojla drija drija drom!*

Ko sem bil še šolar, nam je moj profesor Kotnik, velik poznavalec Karantanije in Kneza Koclja, vcepljal ljubezen in spoštovanje do naših prednikov, kulture in zvenečega slovenskega jezika; učil nas je, da vemo, kdo smo in od kod izhajamo.

V Ziljski dolini se največji kraj imenuje Rož. Tu že stoletja vsako leto prirejajo srednjeveško viteško igro, imenovano štehvanje. Izvaja se z jezdni konji. Najprej leseno okrogolino debeline okrog 15 centimetrov učvrstijo zelo trdno v tla. Od tal do vrha meri približno 3,5 metra. Na vrh pričvrstijo navzdol obrnjen lesen škaf za vodo. Jezdci so opremljeni z v kito spletenimi usnjenimi biči, debelimi okrog 2 centimetra, s katerimi izmenično v galopu močno udarjajo po škafu, dokler le-ta ne razpade. Tisti, ki mu uspe, da s svojim udarcem škof razbije, postane vitez štehvanja.

V Dalmaciji v mestu Sinj imajo podobno viteško igro, sinjsko alko. Alka je kovinski obroček premera 8–10 centimetrov, obešen na določeni višini. Vitezi, opremljeni z lesenimi šilastimi kopji, podobnimi srednjeveškimi kopjem, alko z nabodom na svoje kopje usvajajo. Zmagovalec je samo eden, kot v Rožu.

Na Koroškem živijo tudi Vindišarji ali Vindiši. To so Koroški Slovenci, ki so se opredelili za Germane in so bili za časa koroškega deželnega glavarja Haiderja (pred 30 leti) veliki nasprotniki Slovincem, živečim na Koroškem. A čeprav so se opredelili za Germane, so še vedno slovenske krvi. Lahko mešaš vodo Vrbskega jezera z vodo Osojskega jezera, da se bosta izenačili. Kri pa ni ravno voda. Tega se ne da spremeniti. Precej let traja, da se kri pomeša! Te ponemčene Slovence torej imenujejo Vindišarji. Vindiš je tudi

neke vrste žaljivka, kot v Italiji in na Tržaškem, kjer imajo Ezole – Istrane, ki so v Italijo emigrirali pred priključitvijo cone B k matični domovini.

Kasneje mi je želodec že kar precej nagajal, saj je potreboval svoj obrok. V nekem Gasthausu – gostilni sem naročil pico Margerito (da grem jaz na pico, moram biti že pošteno lačen). Imenovana pica je imela samo ime pice Margerite, ni pa bila niti senca takšnih, kot jih tukaj in na Tržaškem poznamo. Popil sem še malo točeno pivo in sem bil ob 13 evrov. Domov smo se vrnili v večernih urah.

Levin Rodica

Knežji kamen

Izlet Dunaj – Bratislava

Dunaj je glavno mesto Avstrije in obenem tudi glavno mesto ene od devetih avstrijskih zveznih dežel. Leži na obeh bregovih reke Donave, približno 40 kilometrov od meje s Slovaško ter vsega 50 kilometrov od slovaške prestolnice Bratislave.

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja je 12. julija organiziralo enodnevni izlet, in sicer ogled Dunaja in Bratislave. Avtobus je udeležence pobral najprej v Lendavi, nato pa še na zadnji postaji v Gornji Radgoni, kjer je bil že do zadnjega sedeža poln. Za ta program je bilo veliko zanimanja, zato je bilo število prostih mest hitro napolnjeno.

Iz Gornje Radgone smo se z vmesnimi postanki odpeljali čez mejo skozi Radkersburg in proti Dunaju. Vso pot nas je spremljal vodič in nas sproti obveščal zanimivostih, ki smo jo lahko videli tudi z avtobusa. Gluhim je v znakovnem jeziku tolmačila Mirana. Vodič nam je potem v mestnem jedru Dunaju obširno razložil pomen njegovih znamenitosti. Ogledali smo si Trg Marije Terezije, se sprehodili po znani Koroški ulici in Grabnu, videli notranjost Štefanove cerkve ter šli od drevoreda do palače Schönbrunn, glavne turistične znamenitosti Dunaja in enega najpomembnejših avstrijskih kulturnih spomenikov in stavb od leta 1860. Palača in vrtovi odsevajo okus, zanimanje in duhovni svet habsburških vladarjev.

Nasploh pa Dunaj slovi po glasbi. Tu so ustvarjali skladatelji Strauß, Mozart, Beethoven in Haydn, simfoniki, ki štejejo v sam svetovni vrh. Državna opera sodi med vodilne mednarodne hiše, Dunajski dečki pa navdušujejo ljubitelje glasbe po vsem svetu. Zato imenujemo Dunaj prestolnica muzikalov.

Še bi lahko naštevala, kaj vse smo lahko z avtobusa videli, ko smo šli ob Donavi proti Bratislavi, glavnemu mestu Slovaške. Tudi Bratislava je polna zgodovinskih znamenitosti, žal pa nismo imeli toliko časa, da bi si jih veliko ogledali. Vendar pa nas je že sam pogled na mesto zelo pritegnil. Sprehodi smo se skozi staro mestno jedro, si ogledali Michaelova vrata – edina mestna vrata, ki so se ohranila iz časov srednjeveških utrd in se uvrščajo med najstarejše dele mesta. Zgrajena so bila okoli leta 1300, njihova sedanja oblika pa je rezultat baročnih prizidav leta 1758, ki so postavile kip svetega Mihaela na vrh. Videli smo tudi Cerkev Svetega Martina, vladno palačo Grassalkovic, Maximilianovo fontano, skratka, veliko lepega in zanimivega.

Po kosilu smo se počasi odpravili na dolgo vožnjo proti Sloveniji. Razpoloženje, dobra volja in lepi vtisi so se nadaljevali tudi na poti, tako da je vožnja hitro minila.

Dragica Bračič

Skupinska z Dunaja

Obiskovanje članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje

V našem društvu veliko pozornosti namenimo terenskemu delu in obisku tistih članov, ki zaradi različnih razlogov ne morejo prihajati k nam. Žal pa nam čas in obveznosti vse prevečkrat ne dopuščajo, da bi na teren odšli bolj pogosto. Ker je veliko članov starejših in zanje ne vemo, v kakšnih razmerah živijo, smo jih letos želeli obiskati čim več. V ta namen smo eno osebo vzeli na 3-mesečno usposabljanje na delovnem mestu, v veliko pomoč pa sta bila tudi naša člana Klemen in Stanko. Za to smo jima izredno hvaležni!

Poletje je čas, ko je drugih obveznosti manj, zato smo takrat obiskali nekaj članov iz Zgornje Savinjske doline, ki zaradi starosti in oddaljenosti od sedeža društva ne morejo prihajati v Velenje.

Razgovor z Urško

S predsednikom Francem sva se na deževen avgustovski dan odpeljala proti Ljubnemu ob Savinji. Najprej sva obiskala 92 letno Jožefo. Gospa živi na kmetiji, kamor je prišla kot gospodinja. V življenju je morala ogromno delati in marsikdaj ji ni bilo lahko, je pa kljub svoji zavidljivi starosti izredno pozitivna in čila. Vesela je bila najinega obiska in klepeta.

Pot sva nadaljevala proti Primožu pri Ljubnem, kjer sva obiskala gospo Pavlo. Z možem in enim sinom prav tako živi na kmetiji. Z veseljem naju je povabila na čaj in kavico. Povedala nama je, da jima z možem kljub pokoju dela nikoli ne zmanjka dela, midva pa sva ju informirala o slušnih aparatih in aktivnostih, ki jih izvajamo v društvu.

Pri Pavli in njenem možu

Pot sva nadaljevala proti občini Gornji Grad. Po strmi cesti sva prispela do družine Pahovnik, kjer sedaj živijo še štirje bratje in sestre. Dva od njih sta popolnoma gluha. Poleg okvare sluha jih pestijo še različne bolezni, a so vseeno izredno pozitivni in prijetni ljudje.

Nazadnje sva obiskala še gospo Marijo. Živi sama in kljub letom še vedno lepo ureja vrt in skrbi za hišo. Pred časom smo ji podarili televizijsko zanko in preverila sva, kako deluje. Gospa Marija je bila, tako kot ostali, vesela najinega obiska. Vsakemu sva prinesla tudi manjši prehrambeni paket, ki jim bo v teh težkih časih še kako prišel prav.

S prijetnimi občutki in željo po čim več takšnih obiskih sva zaključila delovni dan. Tudi v prihodnje se bomo trudili, da bi društvo približali tistim, ki ga ne morejo redno obiskovati.

Urša Jakop

Rudiju v spomin

V poletnem času, med mojim dopustovanjem, me je nepričakovano poklicala naša članica Zofka in me globoko razžalostila z novico, da nas je zapustil Rudi Cerovecki. To ne more biti res, sem rekel svoji ženi, tukaj nabirava »tavžentrože«, za katere naju je naprosil, sedaj pa ga kar naenkrat ni več med nami. Cvetlice, nabrane zanj, bom sedaj odnesel njegovim domačim.

Rudi je bil član Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje in še številnih drugih društev. Vsepovsod je bil zelo aktiven. Še v prejšnji številki sem pisal o tem, kako dobro nas je vodil na pohod na Tuševo. Rudi se mi je kot človek izjemno usedel v srce, z njim sem se vedno lahko lepo in preprosto pogovarjal prav o vsem. Bil je zelo dober sogovornik, poznal je vse hribe in planine, rože ter zelišča, živali in vse, kar je povezano z naravo. Nikoli se nisem mogel načuditi njegovemu širokemu znanju. Njegov obraz je ves čas krasil širok nasmeh, hojo pa je zaznamoval vedno enakomeren, rahlo šepajoč korak. S pogumom nas je vodil po poteh, ki jih je poznal kot lasten žep. Njegove besede so bile skrbno in pametno izrečene, zato smo ga radi

upoštevali, saj je vedno predlagal kaj koristnega. Njegov dom krasi ogromno rož in zelenja in vse je skrbno obdelano in urejeno. Rad je bral, reševal križanke, pomagal svoji ženi pri gospodinjskih opravilih, skratka, svoje življenje je živel v polnosti kot le redkokdo.

Rudi, vem, da si v mislih in srcu z nami, zato se ti iz srca zahvaljujem za vse, kar si storil zame in za naše člane. Po tvoji zaslugi je na svetu nekoliko več ljubezni in dobrote, svetlobe in resnice, zato je tvoje življenje imelo smisel. V življenju je pač tako, da ljudje stopijo v naše življenje in nas spremljajo, na neki točki pa nas na žalost zapustijo. Ampak v naših srcih ostajajo za vedno ...

Franc Forštner

Rudi nas je vodil na Tuševo

Pomembno je sodelovati in pokazati znanje

Tridesetega avgusta je v Lendavi potekala množična etnokulinarična prireditvev, kjer so tradicionalno pripravljali bograč. Dogajalo se je ob lepem sončnem vremenu v starem mestnem jedru, kjer že deset let pripravljajo največje tekmovanje v kuhanju bograča v Sloveniji. Ob bograču je bila še pestra kulinarična ponudba ostalih jedi, ni pa manjkalo niti ponosa vinogradnikov in njihovega rujnega vina.

Na tekmovanje se je prijavila 101 ekipa in med njimi je bilo tudi naše društvo. Predstavljali so ga Rudi Verbančič kot glavni kuhar ter Jože Lebar in Jakopina Ignac kot kuharja pomočnika. Ne smemo pa pozabiti še vseh ostalih, ki so kakorkoli pripomogli k organizaciji tekmovanja.

Dopoldne so se ekipe pripravljale, po 12. uri pa se je začelo zares. Pod kotličke so prižgali ogenj in jih napolnili z obveznimi sestavinami: mesom, krompirjem in čebulo ter začimbami. Kombinacija se-

stav in je ostala skrivnost vsake ekipe, saj je ravno le-ta določila zmagovalca.

Naši so se zelo izkazali, saj jim je strokovna komisija podelila srebrno priznanje. Svojo stojnico so lepo uredili in jo okrasili v stilu prihajajoče jeseni. Številni obiskovalci so kotliček hitro izpraznili.

Ob tako veliki prireditvi smo pokazali, da tudi mi znamo dobro kuhati ter s ponosom predstavljati naše društvo.

Dragica Bračič

Pokušanje je tudi del priprave

Izlet v Logarsko dolino

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje imamo vsako leto v planu pripraviti kakšen izlet po Sloveniji. Tokrat smo se odločili za Zgornjo Savinjsko dolino. Možnost je bila tudi Dolenjska, a jo bomo mogoče obiskali prihodnje leto.

Start izleta je bil v Velenju, od koder je doma večina članov. Pot nas je vodila v Šoštanj in Šmartno ob Paki do Mozirja in naprej proti Ljubnem ob Savinji. Zavili smo na Rečico, da bi pobrali še ostale, ker pa je bil avtobus že poln, je naša sekretarka Urška peljala tudi s svojim avtom. Zadnji, ki smo se jim na avtobusu pridružili, smo bili Marija in Milan Varžič ter moja malenkost, Stane.

Na Ljubnem je bil prvi postanek za malico in kavo, ki smo jo lahko spili v hotelu Planika. Sledil je ogled flosarskega muzeja. Ogledali smo si ga v dveh skupinah, saj prostor sprejme le do 30 ljudi naenkrat. Gospod Juvan, po domače Čuks, nam je na šaljiv način pripovedoval, kako so nekoč splavarili les do Srbije in še naprej.

Nato smo pot nadaljevali proti Logarski dolini. Ustavili smo se še pri Igli, kjer so si nekateri ogledali nekoč znameniti presihajoči studenec, ki pa zaradi poplav leta 1990 žal ne deluje več. Naslednja postaja je bilo Razpotje, kjer nas je že čakala zelo dobra gobova juha z žganci. Sledila je kratka vožnja do slapa Rinka, nato pa smo šli peš do Orlovega gnezda. Ker je pot dokaj zahtevna, smo jo prehodili predvsem mlajši.

Potem smo se vrnili v Solčavo, kjer smo si ogledali muzej in se sprehodili še do cerkve Marije Snežne. V Centru Rinka so nam prikazali kratek film o Solčavi in njeni okolici. Seveda pa smo pogrešali naša dva člana Petra in Martina, ki sta nad Solčavo doma, a se izleta nista udeležila.

Sledila je vožnja do turistične kmetije Zgornji Zavratnik, kjer nas je čakalo pozno kosilo, ki pa je bilo odlično. Po kosilu je naša nova, za leto dni izposojena sekretarka Metka pripravila šaljive igre z baloni in nato še vlečenje vrvi, za katero so poskrbeli predsednik in nekateri člani.

Vožnja do kmetije in nazaj pa je bila pravi adrenalinski podvig. Nekateri je bilo zelo strah, saj je bil avtobus predolg in prevelik za tako ozko cesto. Vseeno pa se je vse dobro izteklo in smo se polni dobre volje vračali proti domu, saj nas je vseskozi spremljalo sončno in toplo vreme in gostitelji so bili zelo gostoljubni.

Stanko Kolar

Pod slapom Rinka v Logarski dolini

Že priprave na poroko slovenskih državljanov terjajo veliko časa in energije, kaj šele priprave na poroko tujca, ki ni niti evropski državljan. A če par vodijo vztrajnost, volja in ljubezen ter mu bližnji s svojimi izkušnjami in znanjem priskočijo na pomoč, se porušijo vse prepreke. Veseli dogodek – poroka našega člana Željka in njegove izvoljenke, državljanke Vietnama – se je zgodil junija v Novem mestu. Prisotni so bili najbližji sorodniki, Željkovi otroci, tolmač in prijatelji.

Vsi člani vama želimo srečno, prijazno in strpno skupno življenje!

Društvo gluhih in naglušnih Dolenjske in Bele krajine

Zakonca Kirin

Enodnevni izlet v Belo krajino

V soboto, 17. maja, smo na društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor organizirali izlet v Belo krajino. Priprave na ta dogodek so potekale kar nekaj mesecev, zato smo se odhoda že vsi veselili.

Potovali smo z avtobusom. Odpeljali smo se iz Maribora, in ker so naši člani doma v različnih krajih, je imel avtobus več postojank. Prvi večji postanek pa smo imeli v Metliki. Tam smo si ogledali metliško vinsko klet.

Bela krajina je dežela belih brez, bele narodne noše, ustrežljivih in prijaznih ljudi, sonca in vinske trte. Lahko bi zapisali, da je kakor ustvarjena za lepote žejne popotnike. Mila klima in za vinsko trto prijazna zemlja dajeta prečudovita bela in rdeča vina. Najboljše vinogradniške lege se nahajajo na področju Vinomerja in Vidošičev. Nič manj primerne niso niti lege na Radovici, Drašičih, Repici, Plešivici, Semiču ali Stražnjem Vrhu.

Po dolgi vožnji smo prispeli na cilj

Mogočna, pod zemljo zgrajena zadružna vinska klet Kmetijske zadruge Metlika vabi vse ljubitelje pristnega in žlahtnega belokranjskega vina, da pridejo in gaokusijo. V degustacijski sobi, prijetno in sodobno urejenem ambientu, je prostora za 55 ljudi. Ob degustaciji postrežejo znamenito belokranjsko pogačo, lahko pa dodajo tudi sir ali domači narezek. Člani smo bili nad izbiro različnih vrst vin navdušeni. Degustacija je bila odlična, osebje v vinski kleti pa je bilo zelo prijazno in uslužno.

Pot nas je nato vodila do gostišča Štandohar, kjer nas je čakalo odlično kosilo. V gastronomski ponudbi turistične destinacije Bele krajine je omenjena

restavracija uvrščena med reprezentančne lokacije konferenčnega, poslovnega in rekreativnega turizma. Nahaja se v mirni zeleni oazi, obdani s smrekovim gozdom, v naselju Kanižarica. S hrano in postrežbo smo bili zelo zadovoljni.

S polnimi želodčki smo se odpravili na ogled domače obrti Cvitkovič pri Adlešičih. Tam smo se preselili nekaj desetletij nazaj, v čas, ko ljudje niso tako hiteli kot danes. Spoznali smo predelavo lanu, popestreno z ogledom dejavnosti in izdelkov, ki so vsaki belokranjski hiši dajali domačnost in toplino. V teh izdelkih je veliko znanja, ljubezni do dela, dobre volje in časa. Lahko smo jih tudi kupili. Naučili smo se še pisanja belokranjskih pisanic, ki slovijo daleč po svetu in so najbolj značilne prav za kraj Adlešiči.

Deževen dan je popoldne pregnalo sonce in pot nas je odpeljala na prireditev Vinska vigred. Gre za največjo belokranjsko vinarsko-turistično-kulturno prireditev. Letos so jo v Metliki pripravili že dvaintrideseti in posebno pozornost namenili sožitju med vinom in šparglji. Te je mogoče naročiti le v nekaterih gostinskih lokalih, sicer pa povsod ponujajo tradicionalne odojke in jagenjčke ter belokranjske pogače in pristna belokranjska vina.

Ob zaključku dneva smo odpravili nazaj proti Mariboru. Na izletu smo se veliko nasmejali, naklepetali in uživali v različnih točkah, ki so jih predstavile folklorne skupine. Zahvaljujemo se vsem organizatorjem, še posebej naši sodelavki Dragici Tkalec, ki je vse organizirala, nikakor pa ne smemo pozabiti naših mladih prostovoljcev Romana, Lane, Moritza in Nine, ki so pri vodenju izleta pomagali. Vsekakor si želimo več takšnih dni!

Snežana Pauletić

Nepozabljena krivica

Mračilo se je. Drevesa na dvorišču so tonila v spokojen mir. Nekje se je še oglašal kos. Spomnila sem se, da se mali Jan spodaj podi za žogo in da mora domov. Odprla sem okno, da bi ga poklicala, a takrat so se narahlo odprla vrata in Jan je ves prestrašen stal med podboji.

Njegov očim, ki je bil napol slep, slišal pa je dobro, se je oglasil iz sosednje sobe:

»Jan, imaš žogo?«

Jan je nerodno sklenil male ročice in uprl pogled v tla.

»Ja, imam jo!«

Droben glasek, ki se je slišal, kot da je nekje daleč daleč, se je izgubil v tej mračni sobi in čakal, kaj se bo zgodilo. Vedel je, da se je zlagal. Tisti trenutek je v meni vse vztrepetal. Otrok v meni se je premaknil, kot da zdaj hoče ven, da bo pomagal Janu iz te strašne zadrege.

»Nima žoge, pa jo greva iskat, skupaj jo bova našla,« sem mu priskočila na pomoč. Bil je vendarle star samo štiri leta! Vrata sobe so se tisti trenutek odprla in očim je s strašnim pogledom in z izbuljenimi očmi Jana pograbil za obe mali ročici in ga povlekel v kot sobe.

»Tukaj boš stal, dokler se ne bom odločil drugače!«

»Saj se ti je vendar opravičil,« sem ga branila, toda nič ni zaleglo.

Jan je jokal brez solz, gledal po sobi, me iskal s pogledom, jaz pa sem sedela tam čisto nemočna. Nekaj časa me je še neslišno prosil, nato pa se je obrnil v kot in ni nič več jokal. Tu in tam je zahlipal. Nisem več vzdržala, potegnila se ga k sebi. Dovolj je bilo te kazni. Opravičil se je in stekel v posteljo, ne da bi se umil.

»Oplosti,« ali nekaj podobnega je še enkrat izdaval iz sebe, saj še ni znal izgovoriti črke »r«. In potem se je vso noč premetaval, šele proti jutru ga je premagal trden spanec.

Zdaniilo se je. Janu sem pomagala pri oblačenju in mu vmes govorila, bolj sebi v opravičilo, da ne sme nikoli lagati, da mora vedno spoštovati resnico in

jo tudi govoriti. Vedela sem, da je še premajhen, da bi razumel, kaj je storil. Ni me objel kot ponavadi, njegov pogled je bil hladen in odsoten, ko sem se poslovila in ga pustila v vrtcu.

Po štiridesetih letih

Sonce se je že poslavljalo in zlato obarvalo bližnje griče. Obdajala me je tišina, nisem več slišala sosedovega psa, ki je lajal in se podil za kurami, niti zvonov, ki so oznanjali večernico. Bila sem nemirna, ker se Jan še ni vrnil z dela, pa bi že zdavnaj moral priti. Imel je slabo družbo, in če je prišel pijan, sem se zaprla v sobo v zadnjem delu razpadajoče hiše.

Na štedilnik sem pristavila za večerjo, da mu nekaj pripravim, ko pride. Stala sem na terasi, mrak mi je zlezel v kosti in čutila sem nemir po vsem telesu.

Videla sem ga, ko je prihajal. Njegova hitra hoja ni obetala nič dobrega. Umaknila sem se v kuhinjo. Ropotaje je odprl hišna vrata in se opotekel notri.

»Pridi sem!«

Zgrabil me je za lase, ki sem jih imela spete v čop, in me porinil v kot.

»Tukaj stoj in da se ne premakneš, dokler si ne bom premislil!«

Nisem se uprla. Stala sem tam, težko, ker so me bolele noge, v glavi pa se mi je vse vrtelo. Stala sem brez besed, nemočna in strta. Nekajkrat se mi je približal, se oddaljil, počutila sem se kot pregnan pes, pa vendarle sem čutila neko olajšanje. Niti ne vem, kako sem prišla do postelje. Potegnila sem si odejo čez obraz, da ne bi slišal, kako jokam. V sosednji sobi je še vedno robantil, šele pozno ponoči se je umiril in zaspal.

Dogodek izpred štiridesetih let mi je poplesaval pred očmi kakor žive slike in nisem se jih mogla otresti. Kar naprej so me morile. Videla sem vse napake, ki sem jih nehote storila malemu Janu. In nisem si mogla odpustiti.

Naslednji dan sem zložila v potovalko nekaj svojih oblek in odšla. Rekla sem si, da bo to bolje za oba. Toda nikoli nisem vedela, če sem storila prav.

Miss gluhih Slovenije

Maša Gruden, miss gluhih Slovenije 2014, je ambasadorica gluhih in naglušnih. Ob njenem delovanju se bo o gluhih vedno več govorilo in posledično bodo tudi težave, s katerimi se vsakodnevno srečujejo, širši javnosti bolj približane. Projekt miss gluhih Slovenije poteka v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Miss gluhih Slovenije je eden izmed lepotnih izborov, ki ga domača javnost ne pozna dobro. Kljub temu pa ima že dolgoletno tradicijo, saj je bila prva miss z okvaro sluha izbrana že leta 1998. Lastnica licence za tekmovanje miss gluhih Slovenije 2014 je Jelka Verk, ki je letos prevzela tudi vodenje projekta miss Slovenije za miss sveta, je pa tudi lastnica licence miss earth Slovenije za miss earth world. Vodja projekta miss gluhih Slovenije je Suzana Demir, lanskoletna finalistka miss Slovenije in slišječ otrok gluhih staršev. Že od malih nog jim je predstavljala most med slišječimi in gluhihimi.

Slovenska ambasadorica

Maša Gruden je 20-letna študentka iz Ljubljane. Rodila se je gluha, danes pa živi polno in povsem normalno življenje. Zasluge za to ima tudi nov ponudnik slušnih aparatov v Sloveniji, ki ji je doniral nove slušne pripomočke in brezžične dodatke, da se lažje vključuje v družbo. Omenjeno podjetje je tudi pokrovitelj projekta miss gluhih Slovenije za miss gluhih sveta.

Naša missica si želi, da bi ljudje sprejeli problematiko gluhih in naglušnih ter da bi se vsi gluhi čim bolj vključili v družbo, saj so zaradi gluhotе, ki je

Maša Gruden in Suzana Demir pred odhodom v Prago

ena najtežjih invalidnosti, večkrat odmaknjeni v samoto. Zapirajo se vase ali v svoj krog, kjer se najboljše razumejo s sebi enakimi.

Svetovni izbor v Pragi

Maša je 11. julija skupaj z menoj kot vodjo projekta odpotovala na svetovni izbor miss deaf world v Prago na Češkem. Najprej je bil predstavitveni in spoznavni dan organizatorjev in predstavitev miss in mistra deaf. Slovenska missica se je na finalnem izboru predstavila pod številko 1. Dala je tudi izjavo za Češki časopis MF DNES; povedala je, da se na Češkem zelo dobro počuti, da zelo uživa in da se je s svojimi sotekmovalkami tudi spoprijateljila. V Pragi je bila prvič bilo ji je zelo všeč.

Na finalnem izboru so bile izbrane prva in druga spremljevalka, miss deaf Europe in miss deaf world. Vsako dekle si je izbralo tudi svojo favoritino in tisto z največ glasovi je prevzelo naziv miss simpatičnosti.

Dekleta so na finalnem večeru ob prvem izhodu nosila kratka elegantna oblačila, ki so jih prejela na izboru. Ob drugem izhodu so se režiji in občinstvu pokazala v kopalkah, potem pa so nastopila še v talent showu. Maša se je predstavila s plesno točko, in sicer imitacijo legendarnega in najuspešnejšega glasbenika vseh časov Michaela Jacksona, na pesem Smooth criminal. Med plesom je izvedla tudi najbolj znan in zanj zelo značilen »moonwalk«. Pri zadnjem izhodu je bila oblečena v kreacijo priznane modne oblikovalke iz Vipave.

Dekleta so imela tudi fotografiranje in snemanje kratkih spotov, kjer so v znakovnem jeziku predstavila svoje občutke glede bivanja v Pragi in samih priprav na finalni izbor. Proti večeru so potekale razne družabne igre, plesi, skratka, zabava in sproščeno druženje med fanti in dekletimi.

Letošnji naziv miss deaf world 2014 je prejela Lydia Svobodova iz Slovaške, mister deaf world 2014 pa je postal Jean-Marie Bourdon iz Francije. Prva spremljevalka miss deaf world 2014 je Maria Isabel Carlos Maia iz Brazilije, druga spremljevalka pa Xiao Yuan Liu s Kitajske. Naziv miss simpatičnosti je prejela Tajka Pitiyanan Matthayomphan, miss deaf Europe 2014 Olivera Lozic iz Srbije ter mister deaf Europe 2014 David Spiesa iz Avstrije.

Čestitke vsem tekmovalcem, ki so prejeli lepote nazive! Iskrene čestitke tudi naši miss gluhih Slovenije 2014 Maši Gruden za izvrsten nastop in dobro predstavitev naše države.

Tekst pripravila Suzana Demir, povzel in priredil Adem Jahjefendić

Festival Salvia 2014 v Vacu, prvi del

Uvod

Lansko poletje je kulturna skupina Vita Zupančič naštudirala igro Čarli, ki je na slovenskem gledališkem festivalu v Grosupljem zelo dobro uspela. Posnetek igre je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije poslala organizatorju evropskega gledališkega festivala Salvia. Na odgovor smo vsi negotovi dolgo čakali. Letos spomladi pa smo zvedeli, da je bila izmed treh slovenskih kandidatov naša igra Čarli izbrana za nastop na festivalu. Ker nekatere igralko na festivalu niso mogle nastopiti, se je zasedba vlog malo spremenila. Za plesalko smo si »sposodili«
Vero, hčer Lade s Češke. Temu primerno smo v igro vnesli nekaj sprememb.

1. dan: ponedeljek, 21. julij

21. julija smo z dvema kombijema in vso opremo končno odpotovali proti Madžarski. Vožnja do mesta Vac je trajala kakih šest ur. S pomočjo navigacije smo našli cilj, zavod za gluhe Andras Chazar v starem delu mesta. Tam smo se nastanili. Ker so bile počitnice in šolarji doma, smo internat zasedli odrasli gluhi, sodelavci Salvie. Hitro smo pospravili prtljago in gostitelji so nas s svojim kombijem odpeljali v gledališče na otvoritev festivala. Ta je potekal od 21. do 26. julija 2014.

Andras Chazar (1745–1816) je študiral poetiko in retoriko, kasneje pa tudi filozofijo in pravo, v čemer se je izpopolnil. Kot pravnik se je soočil s slabo pravno zaščito invalidov, zato se je izučil za učitelja gluhih. Po več neuspešnih poskusih in obiskih na Dunaju pa je vendarle tudi Madžarska leta 1802 dobila zavod za gluhe. On ima pri tem veliko zaslug, zato sredi dvorišča zavoda v Vacu na kamnitem podstavku stoji njegov bronast doprni kip. Podkvasti tloris zavoda precej spominja na staro gluhonemnico na Zaloški v Ljubljani. Pritličje z več

Andras Chazar

kot meter debelimi zidovi in obokanim stropom je verjetno starejše, dve nadstropji in mansarda pa nadzidani kasneje, morda okoli leta 1840. Znotraj je pravi labirint prostorov, z več stopnišči. Sobe niso tako velike, v spalnicah je največ 6 postelj. V kleti desnega kraka je jedilnica. Naprej je delno park, delno pa so športna igrišča. Na levi je telovadnica. Tam smo imeli zaključni banket.

Gledališče Imre Madach

Gledališče Imre Madach je večja novejša zgradba z osrednjo kupolo in stranskimi paviljoni, delno zakrita s prijaznim zelenjem. Ovalna dvorana ima okoli 330 sedežev. Na otvoritvi se je komaj napolnila. Festival Salvia, osmi po vrsti, je otvoril njegov predsednik Salvatore Falletta iz Belgije. Med govorniki sta bila tudi župan mesta Vac Atilla Fordos pa naš Damjan Šebjan, ki je podpredsednik Salvie. Gluhi evroposlanec Adam Kosa je poslal pozdravno pismo. Dobrodošlico gluhim gledališčnikom iz dvanajstih evropskih držav in daljnega Hongkonga sta izrekla tudi glavna organizatorja Gyorgy Mikešy in Lajos Petke ter v mednarodni kretnji predstavila svoje sodelavce in tolmače. Organizatorji so vodstvu Salvie podarili simbolno darilo – kroglo, Zemljo na dlani, iz krogle pa odsevajo evropske države udeleženke. V kulturnem programu je za začetek plesalka s svoje obleke enega za drugim snela napise z imeni držav – udeleženk: Belgija, Češka, Estonija, Hrvaška, Italija, Latvija, Madžarska, Nemčija, Slovaška, Slovenija, Španija in Švedska. Kot poseben gost so prišli tudi gluhi iz Hongkonga.

Nastopili so še duševno moteni gluhi, ki so pod vodstvom mentorice recitali nekaj pesmi. Salvatore se je nato prelevil v frizerja in za stranke imel kar organizatorje festivala. Predstavil je nekaj šaljivih prizorov z njimi. Za konec je skupina deklet prikazala španski ples flamenko.

Nazaj v zavod smo šli peš. Hodili smo četrť ure po dolgi ulici, značilni za podeželsko panonsko področje. Na lepem se ulica vključi v mestno jedro z lokali in razširi v osrednji trg, ob robu pa stoji tudi naš zavod. Po večerji smo se z udeleženci iz drugih držav spoznavali.

Imre Madach (1823–1864) je bil advokat, pesnik, pisatelj in politik. Njegovo glavno delo je pesnitev *Človeška tragedija*, ki vsebuje kakih 4000 vrstic. Ta pesnitev je izšla leta 1861, precej pa spominja na Goethejevega Fausta. Po njem se imenuje gledališče v mestu Vac.

2. dan: torek, 22. julij

Po zajtrku smo malo uredili prtljago. Naša skupina je imela dve ločeni spalnici, za moške in ženske, vmes pa kuhinjo s hladilnikom in mikrovalovko. Imeli smo tudi dve stranišči, a žal le en tuš. Moški smo imeli le en obešalnik namesto omare.

V gledališče smo se napotili peš. Skozi glavno avlo so nas usmerili na levo v stranski paviljon, kjer smo v večji dvorani posedli po stolih ob treh stenah, na četrti, ožji strani pa je bil manjši dvignjen oder. Osrednji prostor je ostal prazen za kasnejše skupne aktivnosti. Tu so vsak dan od desetih do poldneva potekale delavnice. Glavni vodja delavnic je bil Dami. On je tudi predlagal izkušene posameznike iz raznih držav, da so vodili igrive vaje. Razvrščeni v več krogov smo začeli s štetjem rok. Pri določeni številki je bilo treba roko dvigniti, kdor pa se je zmotil, je izpadel. Za pozornost in refleksje je poskrbela tudi naša Lada, ko smo morali loviti plastenke z vodo. Začeli smo z eno, na koncu pa so križem kražem v krogu letele tri plastenke, pa še loviti jih je bilo treba le z eno roko. Na koncu so se igralci razdelili v skupine po tri. Te trojke so morale na določen znak dati roke gor, se skloniti ali pa skupaj narediti »hišo«: stranska igralca sta predstavljala streho, srednji pa je mirno stal v »hiši«. Znaki so se mešali, tempo je bil čedalje hitrejši, pomot in izpadov pa vse več.

Po kosilu smo se malo prej odpravili v gledališče. V stranski dvorani, desno od osrednje avle, je bila zanimiva razstava risb, slik, fotografij in ročnih del gluhih avtorjev. Nekateri, zlasti Hrvati, so sodelovali tudi kot gledališčniki, drugi pa so le poslali svoja dela na ogled. Poseben kotiček z lastnimi ročnimi vezeninami je imela tudi starejša domačinka, ki je vsak dan v krajevni noši nosila priznanja na oder.

VAC. Mesto Vac leži kakih 35 kilometrov severno od Budimpešte na levem bregu Donave, ki tam dela ovinek. V njem živi približno 33.500 prebivalcev. Staro je več kot tisoč let. V srednjem veku so ga

Zavod za gluhe v Vacu

Turki popolnoma uničili, kasneje je polagoma znova oživel.

V četrtek po kosilu smo imeli skrajšano popoldansko vožnjo s turističnim vlakcem po mestnih ulicah. Začeli smo pri vodometu ob kripti Sv. Mateja, malo naprej je mestna hiša, nasproti pa naš zavod. Za kripto je ulica s samopostrežbo, banko in drugimi lokali, nekakšna glavna žila za pešce; nekoliko spominja na ljubljansko Čopovo. Tudi na njej ni prometa, vendar pa je ulica ravna in nima naklona, kot ga ima Čopova v Ljubljani. Pa še kakšno drevo levo ali desno jo poživi.

Dalje smo peljali mimo velike jetnišnice, pred njo je spomenik, visoke gole zidove na vrhu pa obdaja bodeča žica. Malo za mestnim slavolokom, postavljenim v čast cesarici Mariji Tereziji, ki je mestu Vac potrdila škofjski sedež, je vlakec obrnil, peljali smo nazaj, mimo zapora, nato pa smo zavili dol in šli ob Donavi.

Obala Donave je urejena, poleg ceste pa je še ločena kolesarska steza in posebej promenada za pešce. En krak ceste se kot rampa spušča proti reki, kjer stoji rečni trajekt, z močno zajlo privezan na breg. Skupina pešcev in par avtov se je vkrcalo, nato se je pokadilo iz dimnika in trajekt je zaneslo dol po reki. Sredi toka se je počasi obrnil in zavil proti drugemu bregu, kjer je podobna rampa, in pristal. A tisto ni bil drugi breg, pač pa obala velikega donavskega otoka Szentendrei-sziget, po naše najbrž Otok Svetega Andreja. Otok je le malo naseljen, služi bolj kmetijstvu, čez je speljana cesta in na drugi strani, kjer je tok Donave ožji, stoji most.

Nadaljevali smo pot med kopališčem in parkom ter nazaj gor mimo katedrale in škofjske palače, čez osiveli kamniti most, na katerem je šest kipov iz kamna. Na novejšem krožišču pri trgovini Spar je vlakec obrnil, v daljavi smo videli nekaj novejših blokov, nato pa se spet v zavetju zelenih krošenj podali nazaj do izhodišča. Staro jedro mesta je ta-

ko slikovito in zeleno! Ulice se na več krajih razširijo v trge s cerkvami in spomeniki. Zeleni parki so raztreseni po mestu, obdani z drevjem in spomeniki. V parkih so ograjena otroška igrišča z igrali in peskovniki. Živali na ta igrišča nimajo vstopa.

Nasploh je stari del Vaca prijazno mesto, polno zelenja. Ulice so značilne za panonsko ali zagorsko področje, kjer so hiše strnjene druga ob drugi, med pločnikom in cestiščem na obeh straneh pa so posajena drevesa bolj nizke rasti. Tako ulico smo spoznali že prvi dan, ko smo se iz teatra vračali proti zavodu. Na ulici smo opazili bife, ob njem zelen baldahin, na njem pa je bil znan napis »Laško« s še bolj znano sliko gamsa! Naslednji dan smo imeli več časa in smo posedli za mizami pri »domačem« bifeju, kar je prijetno presenečenje sredi tuje države. Tudi na vrčkah, iz katerih smo pili zlato kapljico, je bil napis »Laško«. Vendar Laško ni edini pivovarski sponzor v Vacu. Čisto sredi mesta, ob fontani, kraljujejo češke »Krašovice«.

Prva predstava se je začela z zamudo. Žal se je to zamujanje nadaljevalo vse naslednje dni. Nastopila je belgijska skupina, njihova igra pa bi imela v prevodu naslov Nekoč in sedaj. Ima dva dela; prva zgodba se odvija pred kakimi 100 leti, druga pa sedaj, a obe v neki restavraciji, tam pa je »chef« v obeh zgodbah sam Salvatore Falletta. Preseneča pa, da smo podobno igro pred tremi leti ustvarili tudi v našem društvu! Nekatero podrobnosti so drugačne, a v obeh igrah sta dogajanja postavljeni več kot stoletje narazen in prikazane so razlike med osebami in odnosi nekoč in danes.

Plesalci skupine Ritausma iz Latvije so z ognjevit glasbo začeli svojo plesno-ljubezensko zgodbo,

Mojster Pepe z Ostržkom

Delavnice je vodil Dami Šebjan

ki se dogaja v ciganskem okolju. Lepi, barviti kostumi, živahna ritmika in močna glasba so podprli ljubezen med mladima, ki ji je trmasti stari oče nasprotoval.

Po krajšem odmoru so nastopili sosodje Hrvati s posodobljeno pravljico Ostržek. Ostržek ni več iz lesa, stari mojster Pepe ga je naredil iz raznih vezij, ga priklopil na električno in tudi programiral z računalnikom. A ubogi naivni Ostržek je še vedno podlegel slabi družbi nekega lumpa iz šole in zaradi laganja mojstru Pepetu mu je čedalje bolj rasel nos. Konec je bil presenetljiv.

Španci so predstavili različne junake – ostarelega grofa, osamljenega kavboja, znanega popevkarja, plašnega vojaka na fronti in posestnika, ki vidi duhove; vsem pa je skupno to, da z zaljubljenostjo ogledujejo sliko svoje drage, ki jo imajo stalno pri sebi v žepu. Na koncu se trije naključno srečajo na nekem mestu in čakajo, vmes pa vsak pogleduje sliko svoje drage. Končno pride punca in vsi planejo k njej, se sprejo, ona pobegne. Zgodba je bila preveč razvlečena in premalo logična.

Zadnja predstava prvega večera je bila italijanska zgodba o televizijski ekipi, tako tisti, ki lenari v studiu, kot oni, ki se trudi dobivati novice na terenu. Mislim, da smo izpeljanko iz tega pred štirimi leti na Salvii v Ljubljani že videli. Zaradi pozne ure, bilo je pol enajstih, se je dvorana že začela prazniti.

Za večerjo smo se odločili vsak po svoje. Na dvorišču internata so gostitelji kuhali golaž za 1000 forintov, kar je blizu 3 evrov, a ni bilo navala, večina se nas je porazgubila po bližnji okolici, kjer smo v raznih bistrojih, ki so bili odprti tudi do enajstih ali še čez, dobili hrano.

Vabimo vas, da si nadaljevanje dogajanja na Festivalu Salvia 2014 v Vacu preberete v drugem delu, ki bo objavljeno v naslednji številki.

Slavko Pavlič

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije vas v sodelovanju z
Društvom gluhih in naglušnih Posavja Krško vabi na

GLEDALIŠKI FESTIVAL GLUHIH

ki bo v soboto, 11. 10. 2014, v Domu kulture v Brežicah.

PROGRAM:

- *10.00 –16.00: priprave in vaje skupin,*
- *16.00: otvoritev in pričetek festivala,*
- *podelitev priznanj.*

ROKI ZA PRIJAVO:

- ❖ *Odzivna prijava: 3. 9. 2014*
- ❖ *Končna prijava: 1. 10. 2014 (posredujte nam končno prijavo na priloženem obrazcu).*

Končne prijave zbiramo na e-naslov: dgn.krsko@siol.net ali po pošti na naslov: Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško, Cesta krških žrtev 60, 8270 Krško.

Predsednica kulturne sekcije Krško
Društva gluhih in naglušnih Posavja Krško

Anamarija Stopar

Sekretarka Društva gluhih in naglušnih Posavja

Vlasta Moškon

Evropsko prvenstvo gluhih v odbojki na mivki, Turčija 2014

V Turčiji je potekalo tretje evropsko prvenstvo gluhih v odbojki na mivki. Prvo je bilo leta 2005 prav tako v Turčiji, drugo pa v Grčiji. Kot zanimivost naj omenimo, da je bilo prvo svetovno prvenstvo leta 2012 tudi v Turčiji. Odbojka na mivki je tudi športna disciplina na Deaflympics. Najboljše evropske ekipe so večinoma iz Ukrajine, Rusije, Estonije, Litve in Nemčije, saj so na vseh omenjenih tekmovanjih dosegle najboljše rezultate.

Na tem evropskem prvenstvu v moški konkurenci tekmuje 16 ekip, v ženski pa 15. Iz nekaterih držav sta tudi po dve ekipi. Pravila prvenstva: igrajo na dva dobljena niza do 21 točk. V primeru izenačenja igrajo na razliko. Ekipe so razdeljene v štiri skupine. Najprej odigrajo tekme med ekipami znotraj skupin, nato pa tekmovanje nadaljujejo prve tri ekipe iz vsake skupine. Potem igrajo na izpadanje. Novost na tem prvenstvu je, da bo vsaka ekipa igrala za vsako mesto posebej, in sicer od prvega do zadnjega, to je petnajstega mesta. Igra se v dvoje brez neposredne pomoči trenerja ob igrišču.

Tekme potekajo na štirih igriščih tik ob morju v turističnem kraju Analya, kjer je kljub jeseni še precej vroče. Sonce močno ogreje mivko in temperatura naraste na okoli 35 stopinj Celzija. Zaradi lege ob morju se zna pojaviti neprijeten veter, ki lahko močno vpliva na igro.

Slovenija v tem športu na tekmovanjih najvišjega razreda tokrat sodeluje prvič, in sicer z dvema ekipama. Simona Drev in Maja Kuzma predstavljata prvo ekipo, Valerija Škof in Nina Orešnik pa drugo.

Slovenska ženska reprezentanca gluhih je v četrtek, 11. 9. 2014, v zgodnjih jutranjih urah prispela na

prizorišče evropskega prvenstva. Po več kot 20-urni poti so bile igralkе utrujene, vendar so bile vse neprijetnosti in zadrege ob motivaciji in želji po nastopanju pozabljene.

Uradna prijava ekip na prvenstvo

Najprej so imele prvi trening, popoldne pa so žrebali pare. V petek, 12. septembra, je ob 10. uri potekala uradna otvoritev in začetek tekmovanja. Prvo tekmo je odigrala naša druga ekipa v zasedbi Valerije Škof in Nine Orešnik proti drugi ekipi iz Turčije. Naši sta se borili in dali vse od sebe, a žal je bila ekipa Turčije zaradi domačega terena in navajenosti na vročino ter sonce v prednosti.

Tudi naša prva reprezentančna ekipa v sestavi Simone Drev in Maje Kuzma je dopoldan odigrala prvo tekmo proti drugi ekipi nemške reprezentance, kjer sta prav tako po tesnem izidu slavili nasprotnici.

V popoldanskih urah je ponovno nastopila naša druga dvojica, ki je proti Estoniji igrala za boljši izhodiščni položaj pri nadaljevanju tekmovanja, a sta bili tudi tokrat boljši Estonki.

Sobota, 13. 9., je bil nov dan, poln optimizma in pričakovanja zmage. Vendar pa je kljub odličnemu začetku in dobri igri naših Češka prvi niz dobila z rezultatom 21 : 15. V drugem nizu je slovenska

Potovanje je trajalo 20 ur

Nabiranje kondicije

Naša prva slovenska postava strla odpor mladih Poljakinj

ekipa prevzela vodstvo in set začela s 4 : 0. Kljub dobri končnici in rezultatu 18 : 15 za Slovenijo pa so Čehinje prevzele pobudo, naše niso uspeli izkoristiti zaključne žoge in Čehinje so z rezultatom 23 : 21 dobile drugi niz.

Popoldne sta obe reprezentanci ob isti uri odigrali zadnjo igro v predtekmovanju. Še vedno ni bilo prepozno za uvrstitev v nadaljevanje tekmovanja. Prva postava, Simona Drev in Maja Kuzma, je odigrala tekmo proti prvi ukrajinski reprezentančni ekipi, naša druga dvojica, Valerija Škof in Nina Orešnik, pa proti prvi ruski reprezentančni dvojici. Za trenutek sta obe ekipi uspeli razviti igro in izvedli nekaj odličnih napadov, vendar pa je nivo kvalitete tekmovalnih ekip na evropskem prvenstvu izredno visok. Obe reprezentančni dvojici sta dali vse od sebe, a žal je bilo to za zmago premalo.

Dan se je zaključil s koncem predtekmovalnega dela tako za moške kot tudi za ženske ekipe. Zvečer smo prejeli raspored nadaljevanja. Slovenski reprezentančni ekipi sta prvenstvo nadaljevali za uvrstitev na 13. do 15. mesto.

Zadnji dan, 14. 9. 2014, sta se v popoldanskem času obe naši ekipi pomerili z drugo poljsko reprezentančno ekipo. Prvo tekmo je odigrala naša druga reprezentančna vrsta, ki je proti očitno mlajši in

Druga slovenska postava

močni poljski dvojici izgubila. Naša prva postava pa je uro kasneje pričela tekmo proti isti dvojici in z zmago v obeh nizih gladko premagala nasprotnici, čeprav je imela Maja Kuzma zdravstvene težave.

Kasneje so si nasproti stopile naše reprezentantke in v razburljivem medsebojnem obračunu sta bili uspešnejši Simona Drev in Maja Kuzma, ki sta osvojili 13. mesto, druga slovenska reprezentančna dvojica, Valerija Škof in Nina Orešnik, pa je zasedla 15. mesto. Boljša od njiju je bila prej omenjena druga reprezentančna dvojica s Poljske.

Medsebojni obračun naših reprezentantk

Skoraj vse ekipe na evropskem prvenstvu so imele v svojih vrstah igralke in igralce, ki igrajo vrhunsko odbojko v slišečih klubih in reprezentancah ter dosegajo odlične rezultate. Gluhi odbojko na mivki igrajo na zelo visoki ravni, primerljivi s tisto, ki jo igrajo vodilni slišeči igralci.

Podrobnejše dogajanje si lahko ogledate na našem Facebook kanalu: www.facebook.com/SpletnaTV in na spletni strani Zveze: www.zveza-gns.si, kjer je na voljo videoreportaža in fotogalerija.

Po zapisu povzel Adem Jahjefendić

Prva slovenska postava

Državno prvenstvo gluhih v košarki

13. septembra 2014 je na Ptuju potekalo državno prvenstvo gluhih v košarki.

Rezultati:

1. mesto Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana, državni prvak
2. mesto Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske Nova Gorica
3. mesto Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje

Podrobnosti in fotogalerijo si oglejte na naši spletni strani: www.zveza-gns.si

Anton Petrič

Slovenski teniški as Marino Kegl

V češkem Brnu je 9. 8. 2014 potekal sedmi tradicionalni mednarodni članski turnir gluhih in naglušnih v tenisu. Pokrovitelj tega velikega tekmovanja je mesto Brno. Na turnirju je sodeloval tudi najboljši slovenski gluhi tenisač Marino Kegl.

Marino je znova pokazal odlične predstave. V petih dvobojih je oddal le eno igro. Turnir je potekal po sistemu »round robin« s turnirskim delom. Tekmovalci so bili razvrščeni v skupine in iz vsake skupine sta se prvouvrščena uvrstila v osmino finala.

Marino je suvereno premagal oba nasprotnika v skupini, Aleša Matušковиča (Češka) s 6 : 1 in Tomaša Pazdero (Češka) s 6 : 0 ter tako osvojil prvo mesto v skupini A. V četrtfinalu je premagal Jozefa Pavloviča (Slovaška) s 6 : 0, v polfinalu pa se je srečal z Dušanom Kollarjem (Slovaška) in prav tako zmagal s 6 : 0. V finalu je z dvema dobljenima nizoma premagal Čeha Martina Pavlika, tretjo mesto pa je osvojil Dušan Kollar s Slovaške.

Marino je ta turnir osvojil že četrtič zapored. Poleg zmagovalnega pokala in nekaj daril je osvojil tudi prehodni pokal mesta Brno in laskavi naziv »brnensky vitez 2014«. Naš najboljši gluhi tenisač na svetu, 19-letni Marino Kegl, ki serijsko zmaguje v svoji konkurenci turnirjev za gluhe, se poskuša uveljaviti tudi v slišči profesionalni konkurenci.

Tenis velja za enega najbolj konkurenčnih športov, kjer je izjemno težko uspeti, saj ga igrajo po celem svetu. Sredi avgusta se je Kegl odločil preizkusiti tekmovanje v kvalifikacijah peščenega ATP Futurisa v avstrijskem mestu Vogau, kjer je prikazal dobro igro, a za napredovanje je bilo premalo. S

6 : 2, 6 : 2 ga je premagal 28-letni domačin Joerg Poglitsch. Po končani tekmi je Marino povedal: »Zadovoljen sem z igro, žal pa ni bilo dovolj za zmago. Nasprotnik je bil boljši. Moram reči, da me je bilo kar malo strah, moram se še navaditi na ta nivo igranja.« Kljub temu da je Marino gluhi, mu motivacije ne manjka. V svoji konkurenci je več kot prepričljiv, z voljo in trdim treningom pa se da uspeti tudi v profesionalni konkurenci.

Prav tako se je 23. in 24. avgusta udeležil mednarodnega turnirja v Senici na Slovaškem, kjer je potekal mednarodni teniški turnir gluhih in naglušnih, IV. DEAF ZAHORAK CUP – SENICA. V četrtfinalu je bil njegov nasprotnik Peter Bede. Marino je slavil z 9 : 0. V polfinalu je premagal Jozefa Pavloviča z 9 : 0, v finalu pa Davida Hanudela s 6 : 0, 6 : 0. Tudi tu je torej gladko opravil s konkurenco in dosegel svojo 26. mednarodno turnirsko zmago v članski konkurenci gluhih teniških igralcev, obenem pa je osvojil velik prehodni pokal, ki je visok 60 centimetrov in tehta okrog 12 kilogramov. Iskrene čestitke!

Sabina Hmelina

Marino zmagal v Brnu

Marinova 26. mednarodna turnirska zmaga

Državno prvenstvo gluhih v balinanju 2014 – ekipno

Državno prvenstvo je potekalo v soboto, 13. septembra 2014, na balinišču Balinarskega društva Primskovo v Kranju.

Rezultati:

MOŠKI:

1. Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana
2. Društvo gluhih in naglušnih Celje
3. Društvo gluhih in naglušnih Murska Sobota

ŽENSKE:

1. Društvo gluhih in naglušnih Auris Kranj
2. Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana
3. Društvo gluhih in naglušnih Celje

Podrobnosti in fotogalerijo si oglejte na naši spletni strani: www.zveza-gns.si

Anton Petrič

Meddruštveni turnir v ribolovu Mozirski gaj

V soboto, 23. 8. 2014, je potekal Meddruštveni turnir v ribolovu v Mozirskem gaju. Kljub muhastemu vremenu se nas je zbralo kar precej, saj je tekmovalo 6 ekip in 5 posameznikov.

Zbor je bil ob sedmi uri. Po preverjanju prisotnosti in izvedbi žreba lovnih mest so se tekmovalci odpravili na tekmovalna mesta in se pripravili na začetek tekmovalja. Uradni začetek je bil ob 8.30. Tekmovalci so lovili štiri ure. Sodniki so ob 12.30 označili konec tekmovalja ter se odpravili do vsakega tekmovalca posebej in stehali njegov ulov. Končni rezultat je bil kar zadovoljiv, saj so vsi tekmovalci skupaj nalovili kar okoli 141 kilogramov rib.

Ekipno tretje mesto je pripadlo naši ekipi Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, drugo ekipi Društva gluhih in naglušnih Koroške ter prvo ekipi Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče. Posamezno je tretje mesto osvojil Alojz Govedič (Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče), drugo mesto Peter Kvas (Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče). Prvo mesto turnirja pa je pripadlo članu Društva gluhih in naglušnih Koroške Albinu Smidlehnerju, k je nalovil kar zavidljivih 21,03 kilograma rib. Po končanem tekmovalju smo poskrbeli še za hrano in prijetno popoldansko druženje vseh udeležencev.

Metka Rednak Glažar

Ulov in tehtanje

Na lovnih mestih

Status študenta s posebnimi potrebami

Status študenta s posebnimi potrebami ni določen z zakonom, je pa opredeljen v statutih posameznih univerz.

Po 238. členu Statuta Univerze v Ljubljani in 168. členu Statuta Univerze na Primorskem lahko status študenta s posebnimi potrebami pridobi študent, ki predloži odločbo o usmeritvi, strokovno mnenje ali mnenje invalidske komisije. Status študenta s posebnimi potrebami opredeljujejo tudi pravilniki večine fakultet. O podrobnostih naj se študent pozanima na svoji fakulteti.

211. člen Statuta Univerze v Mariboru opredeljuje, kdo so študenti s posebnimi potrebami. Kot študent s posebnimi potrebami se šteje študent, ki se zaradi dolgotrajnih fizičnih, mentalnih, intelektualnih ali senzornih ovir, v nasprotju z ostalimi študenti, srečuje z ovirami, ki preprečujejo ali ovirajo njegovo polno in učinkovito vključevanje ter sodelovanje v izobraževalnih procesih. Ob tem določa tudi, da se pridobitev statusa študenta s posebnimi potrebami podrobneje ureja s splošnim aktom univerze. To je Pravilnik o študijskem procesu študentov invalidov Univerze v Mariboru, ki v 4. členu določa, da študent dobi status z individualno prošnjo, ko jo naslovi na komisijo za študentske zadeve na fakulteti in zraven predloži eno naslednjih listin: odločbo o usmeritvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, strokovno mnenje komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, odločbo centra za socialno delo, izvid in mnenje strokovne komisije za razvrščanje otrok in mladostnikov ali odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Vsakemu študentu se priporoča, naj takoj po vpisu na fakulteto v referatu za študentske zadeve odda prošnjo, v kateri obrazloži svojo bolezen ali invalidnost in okoliščine, ki se pojavijo zaradi tega, posebne prilagoditve, ki jih potrebuje, način dela ter rešitve, ki jih sam predvideva. K prošnji je treba priložiti tudi zgoraj navedeno uradno dokumentacijo.

O prošnji za dodelitev statusa odloča komisija za študentske zadeve posamezne fakultete. Glede na posebne potrebe študenta in v dogovoru z njim komisija določi pogoje in prilagoditve za opravljanje izpitov ter študijskih obveznosti. Status študenta s posebnimi potrebami se lahko vpiše v indeks in v elektronsko bazo podatkov.

Za pomoč pri pisanju prošenj se lahko študenti obrnejo na matično društvo ali na strokovno služ-

bo Društva študentov invalidov Slovenije na spletni naslov: info@dsis-drustvo.si.

Med vpisnim postopkom na fakulteto dijak-invalid pridobi status kandidata s posebnimi potrebami, kar pa še ni status študenta s posebnimi potrebami, prav tako omenjeni status avtomatično ne zagotavlja statusa študenta s posebnimi potrebami. Status študenta s posebnimi potrebami je po vpisu na fakulteto treba vnovič pridobiti.

Prilagoditve pri študiju

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami določa, da se študentom s posebnimi potrebami s statutom visokošolskega zavoda zagotavlja potrebno dodatno opremo. Žal pa na področju visokega šolstva ni podzakonskih določil, ki bi omogočala, da bi to v praksi zaživel.

S statusom študenta s posebnimi potrebami imajo študenti pravico do opravljanja izpitov v izrednih izpitnih rokih, kot je opredeljeno v 141. členu Statuta Univerze v Ljubljani. Po 153. členu in 118. a členu Statuta omenjene univerze se lahko študenti s posebnimi potrebami vpišejo v višji letnik, tudi če niso opravili vseh predpisanih obveznosti. Člena prav tako določata, da se jim lahko podaljša absolventski staž.

Statut Univerze v Mariboru v 216. členu določa, da imajo študenti s posebnimi potrebami pri izvajanju študijskih programov posebne prilagoditve pri obiskovanju predavanj, seminarjev, vaj in pri načinu opravljanja preverjanja znanja. Vse prilagoditve se obravnavajo individualno glede na potrebe posameznika in mu ne pripadajo avtomatično. Možne prilagoditve so:

- opravljanje izpitov zunaj razpisanih rokov,
- opravljanje izpitov samo v pisni ali ustni obliki,
- prilagoditve oblike izpitne pole,
- podaljšanje časa pisanja izpitov,
- uporaba posebnih pripomočkov,
- opravljanje pisnih izpitov s pomočjo računalnika ali druge ustrezno dostopne naprave,
- opravljanje pisnih izpitov s pomočjo tretje osebe – zapisovalca,
- prisotnost tolmača za znakovni jezik pri opravljanju izpita,
- zagotovitev posebnega prostora za opravljanje izpita,

- prilagoditev prostora in opreme,
- krajši odmori med izpiti,
- razumni daljši rok za oddajo seminarских nalog in drugih študijskih obveznosti,
- možnost opravljanja določenih študijskih obveznosti v paru s študentom, ki ni invalid,
- prilagoditev praktičnih vaj in študijske literature,
- druge smiselne prilagoditve.

Sledi seznam možnih prilagoditev, ki naj služi kot pomoč pri razmišljanju o njih:

- obiskovanje predavanj, vaj in seminarjev: zagotavljanje fotokopij prosojnic ali natisnjenih PowerPoint prezentacij, fotokopij skript in drugega gradiva, opravljanje določenih nalog in vaj doma, prisotnost tolmača in zapisovalca;
- izpiti in druge študijske obveznosti: možnost uporabe najrazličnejših pripomočkov, izpitna vprašanja v elektronski obliki in možnost uporabe računalnika, pisni izpit namesto ustnega, daljši čas pisanja, pomoč študentu pri zapisovanju in razumevanju vprašanj, prisotnost tolmača, možnost opravljanja izpitov zunaj določenih rokov, možnost daljšega roka za oddajo seminarских nalog, vaj, poročil ter možnost opravljanja delnih izpitov;
- knjižnica: daljši rok izposoje študijskega gradiva, pomoč pri iskanju gradiva, možnost naročanja in rezervacije.

Napredovanje v višji letnik

V 153. členu Statuta Univerze v Ljubljani, 171. členu Statuta Univerze na Primorskem in 111. členu Statuta Univerze v Mariboru je zapisano, da lahko komisija za študentske zadeve na podlagi prošnje in ob navedbi izrednih okoliščin študentu s posebnimi potrebami odobri napredovanje v višji letnik, tudi če ta ni izpolnil vseh študijskih obveznosti.

V statutih je prav tako navedeno, da se lahko študentu s posebnimi potrebami iz opravičenih razlogov podaljša absolventski staž za največ eno leto.

Podpora gluhim in naglušnim študentom

Po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika imajo gluhi in naglušni dijaki ter študenti pravico do dodatnih ur tolmača znakovnega jezika zaradi dodatnih potreb, povezanih z izobraževanjem. Tako imajo namesto do trideset ur pravico do sto ur tolmačenja letno.

Pravico do tolmača gluha oseba pridobi tako, da na centru za socialno delo vloži prošnjo za pridobitev pravice do tolmača. Obrazci so na voljo na centrih za socialno delo ali v društvih gluhih in naglušnih. Komisija, ki deluje na centru za socialno delo, prosilca povabi na pogovor, kjer preveri njegovo poznavanje znakovnega jezika. Na podlagi priložene dokumentacije in opravljenega pogovora nato izda odločbo.

Sto ur je namenjenih študentovi osebni uporabi, ki se nanaša na njegov študij (npr. skupinsko delo z drugimi študenti za pripravo seminarских naloge, izvajanje raziskave za seminarско nalogo itd.), ne pa za obiskovanje predavanj in vaj. Isti zakon namreč v 11. in 12. členu opredeljuje tudi pravico do tolmača znakovnega jezika oziroma drugega ustreznega načina sporazumevanja v javnih službah ter v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih gluhotata predstavlja oviro pri zadovoljevanju potreb. Na podlagi teh določb bi morale vse fakultete, ki so javni zavodi, za gluhe študente na njihovo prošnjo zagotoviti tolmača znakovnega jezika oziroma drug ustrezen način sporazumevanja na vajah in predavanjih ter drugih obveznih oblikah opravljanja študijskih obveznosti.

Bivanje in prehrana

Bivanje v študentskem domu

Študenti s posebnimi potrebami imajo prednost pri sprejemu v študentske domove. Za ureditev bivanja je treba oddati prošnjo na predpisanem obrazcu in mu priložiti vsa zahtevana dokazila. Bivanje v študentskem domu se praviloma podaljšuje najdlje za čas trajanja enega dodiplomskega študijskega programa oziroma do izteka dvanajstih mesecev po zaključku zadnjega semestra ter enega podiplomskega študijskega programa. Bivanje v študentskem domu se lahko podaljša tudi študentom s posebnimi potrebami, ki jim je podaljšan status študenta in predložijo dokazila o invalidnosti.

Študentski boni za prehrano

Študentska prehrana se subvencionira za čas študijskih obveznosti. Upravičenci do nje so osebe s statusom študenta, ki to dokažejo s študentsko izkaznico ali z vpisnim dokazilom za vsak semester, ki je v indeksu. Študenti imajo pravico do nakupa enega bona za prehrano za vsak delovni dan, od tega največ deset bonov za dostavo hrane na dom. Študenti z ugotovljeno invalidnostjo lahko kupijo do deset dodatnih bonov.

Študent predloži predpisani dokument o statusu študenta in dokazilo o invalidnosti, na podlagi katerih mu izdajo bone za prehrano za tekoči mesec. Bone lahko kupuje večkrat mesečno. Lahko jih unovči le vsak študent zase.

Finančna pomoč

Otroški dodatek

Otroški dodatek je dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka. Pravica se uveljavlja na centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na otrokovo stalno prebivališče. Če pravico do otroškega dodatka uveljavlja sam otrok, ki je starejši od 18 let, je pristojen center za socialno delo v kraju njegovega stalnega prebivališča.

Pravica se lahko uveljavlja kadarkoli do dopolnjenega 18. leta starosti otroka, za otroke, starejše od 18 let, pa le če se šolajo, dokler imajo status učenca, dijaka, vajenca ali študenta, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjemoma se za otroka šteje tudi oseba po 26. letu starosti, če njeno šolanje na visoki stopnji traja pet ali šest let ali če oseba zaradi daljše bolezni, poškodbe ali služenja vojaškega roka med šolanjem ni končala šolanja v predpisanem roku.

Pravica do otroškega dodatka se prizna za dobo enega leta. Vsako leto je treba vložiti novo vlogo za priznanje pravice do otroškega dodatka, in sicer v mesecu, v katerem se izteče pravica do njega. Če ste že upravičeni do otroškega dodatka, morate biti zelo pozorni na datum poteka pravice, da pravočasno vložite novo vlogo – to pomeni še pred iztekom stare, da ne pride do ukinitve. Po 18. letu starosti otroka mora vlagatelj ob vsakem uveljavljanju pravice do otroškega dodatka obvezno predložiti tudi potrdilo o šolanju.

Štipendije

Po zakonu se podeljujejo državne, kadrovske in Zoisove štipendije. Študenti, ki s študijskimi dosežki prispevajo k trajnostnemu razvoju družbe, lahko prejmejo posebno nagrado za prispevek k le-temu.

Do štipendije so upravičeni dijaki, študenti in tisti odrasli, ki se izobražujejo ter izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom.

Splošni pogoji za pridobitev štipendije so:

- upravičenci ob prvem vpisu v prvi letnik višješolskega ali visokošolskega izobraževanja oziroma ob prvem vpisu na prvo, drugo ali

tretjo stopnjo izobraževanja ne smejo biti starejši od 26 let,

- upravičenci hkrati ne prejemajo katere od štipendij iz tega zakona,
- upravičenci ne prejemajo štipendije ali drugih prejemkov za izobraževanje po drugih predpisih,
- upravičenci niso v delovnem razmerju oziroma ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti,
- upravičenci niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Štipendije se dodelijo tistim, ki izpolnjujejo splošne pogoje, določene v zakonu, ter pod pogoji in v višini, ki jih v javnem razpisu po predhodnem soglasju vlade določi sklad.

Državna štipendija

Zahtevo za državno štipendijo študent vloži pri pristojnem centru za socialno delo. K vlogi priloži potrdilo o vpisu v izobraževalni program, evropski življenjepis in zbirno mapo (portfelj).

Kadrovska štipendija

Kadrovske štipendije dodeljujejo delodajalci upravičencem, ki izpolnjujejo splošne pogoje po zakonu, razen starostnega pogoja, in pogoje, določene v splošnih aktih delodajalca.

Zoisova štipendija

Za pridobitev Zoisove štipendije študent vloži zahtevo pri Javnem skladu Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije. O dodelitvi štipendije odloča sklad.

Ko posamezniku poteče status študenta, se lahko prijavi na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Zaposlovanje

Iskalci zaposlitve

Iskalci zaposlitve se prijavijo na območni službi, kjer imajo stalno prebivališče. Prijavijo se takrat, ko se odločijo za aktivno iskanje zaposlitve, ponavadi ko prvič iščejo zaposlitev ali ko jim preneha veljati delovno razmerje. Prijava v evidenco brezposelnih oseb je predpogoj za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti, vključitev v zaposlitveno in poklicno svetovanje ter v programe aktivne politike zaposlovanja.

Ob prijavi je treba predložiti:

- veljaven osebni dokument,
- davčno številko in številko transakcijskega računa,
- če je bil iskalec zaposlen, tudi pogodbo o zaposlitvi, po kateri je bil večino časa razporejen na delovno mesto v zadnjih dvanajstih mesecih pred nastankom brezposelnosti.

Iskalec zaposlitve se na zavodu prijavi osebno. Dodatne informacije so na voljo na uradih za delo, v območnih službah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje po vsej Sloveniji ter na njihovi spletni strani www.ess.gov.si. V rubriki e-storitve iskalec zaposlitve lahko naroči tudi potrdila iz evidence zavoda. Po pošti jih na dom prejme v treh dneh.

Uveljavljanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije

Po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov je zaposlitvena rehabilitacija individualna pravica invalida do sklopa storitev, s katerimi se povečuje njegova zaposljivost. Cilj zaposlitvene rehabilitacije je, da se invalida usposobi za ustrezno delo, da se zaposli, zaposlitev obdrži oziroma v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno pot.

Pravico do zaposlitvene rehabilitacije lahko invalid uveljavlja:

- na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje,
- na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
- pri delodajalcu.

Invalid, ki mu je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije, ima pravico do denarnih prejemkov glede na vrsto, obseg in čas trajanja storitev.

Storitve zaposlitvene rehabilitacije:

- svetovanje, spodbujanje in motiviranje invalidov k aktivni vlogi,
- priprava mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov,
- pomoč pri sprejemanju lastne invalidnosti in seznanjanje z možnostmi vključevanja v usposabljanje in delo,
- pomoč pri izboru ustreznih poklicnih ciljev,

- razvijanje socialnih spretnosti in veščin,
- pomoč pri iskanju ustreznega dela oziroma zaposlitve,
- analiza konkretnega delovnega mesta in delovnega okolja invalida,
- izdelava načrta prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja invalidu,
- izdelava načrta potrebne opreme in sredstev za delo,
- usposabljanje na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu,
- spremljanje in strokovna pomoč pri usposabljanju in izobraževanju,
- spremljanje na delovnem mestu po zaposlitvi,
- sprotno ocenjevanje uspešnosti rehabilitacijskega procesa,
- ocenjevanje doseganja delovnih rezultatov.

Za delodajalce

Subvencije plač invalidom:

- plačilo stroškov prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo invalidov,
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju,
- oprostitvev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov,
- nagrade za preseganje kvote,
- letne nagrade delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov,
- druge spodbude na področju zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest za invalide ter druge spodbude.

Kvotni sistem

Delodajalci, ki zaposlujejo najmanj dvajset delavcev, razen tujih diplomatskih in konzularnih predstavništev, invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov, so dolžni zaposlovati invalide v okviru določenega deleža od celotnega števila zaposlenih. Za izpolnitev kvote šteje tudi sklenitev pogodbe o poslovnem sodelovanju z zaposlitvenim centrom oziroma invalidskim podjetjem, po kateri se priznavajo stroški dela v višini zneska dvanajstih minimalnih plač letno za vsakega invalida, ki bi ga moral delodajalec v okviru predpisane kvote zaposliti.

Aleksandra Rijavec Škerl

**14. november, dan
slovenskega znakovnega jezika**

Moje roke so moj jezik

Posvet v Državnem svetu Republike Slovenije

*Kraj posveta: Državni svet Republike Slovenije
Datum: Petek, 14. november 2014, ob 11. uri
Tema: Vsak gluhi otrok ima pravico do kakovostne
izobrazbe v znakovnem jeziku*

Kulturna prireditev v Hotelu Union

*Kraj posveta: Hotel Union – velika dvorana, Ljubljana
Datum: Petek, 14. november 2014, ob 18. uri
Tema: Razglasitev dneva slovenskega znakovnega jezika*

***Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije
Mladen Veršič***